

KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝ ČASOPIS

ŽIVOT

2003 FEBRUÁR
LUTY

Č. 2 (536)
CENA 2.20 ZŁ

V KRAKOVE OTVORILI
GENERÁLNY KONZULÁT SR

OBLÁTKOVÉ STRETNUTIA

57 ROKOV SPOLU

TRNAVSKÁ
UNIVERZITA

Začiatok nového roka je už tradične obdobím, kedy výbory miestnych skupín Spolku na Spiši a Orave organizujú oblátkové stretnutia s krajanmi.

Ako prvý cyklus novoročných stretnutí začali krajania z Novej Belej, ktorí sa zišli v hasičskej zbrojnici. Stretnutie sa konalo v sobotu 11. januára t.r. Na našom zábere sa krajania z Novej Belej delia oblátkou. Podrobnejšie o stretnutiach píšeme na str. 20-21.

Foto: A. Klukošovská

V ČÍSLE:

Plány sa realizujú	4-6
57 rokov spolu	6-7
Vernosť a láska	8-9
Zložité cesty osudu	10
Festival v Ursuse	11
Generálny konzulát SR v Krakove konečne otvorený	12-13
Trnavská univerzita v Trnave (3)	14-15
Slovakistický večierok	16
Stretnutie slovenských a poľských básnikov ...	17
Z krajanského diania v Sliezsku	18

Naši vystáhalci	19
Oblátkové stretnutia	20-21
Poviedka na voľnú chvíľu	22-23
K trom Svätoplukovým prítom	25
Citatelia - redakcia	26-28
Poľnohospodárstvo	29
Mladým - mladším - najmladším	30-31
Šport a hudba	32
Učíme sa háčkovať	33
Naša poradňa	34-35
Psychozábava - humor	36-37
Zaujímavosti	38

ŽIVOT

MIESIĘCZNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

Adres redakcji:

31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7/7 tel. 633-36-88,
e-mail: zivot@tsp.org.pl, www.tsp.org.pl

Wydawca:

TOWARZYSTWO SŁOWAKÓW W POLSCE, ZARZĄD GŁÓWNY
SPOŁOK SLOVÁKOV V POLSKU, ÚSTREDNÝ VÝBOR
31-150 KRAKÓW, ul. św. Filipa 7
tel.: 632-66-04, tel./fax: 634-11-27, e-mail: zg@tsp.org.pl

**Czasopismo zostało wydane przy pomocy finansowej
Ministerstwa Kultury**

Redaktor naczelny: JÁN ŠPERNOGA

Zespół: Peter Kollárik, Agáta Klukošovská

Spoleczne kolegium doradcze: Žofia Bogačková,
Jerzy M. Bożyk, Maria Glodasiková, František Harkabuz,
Žofia Chalupková, Bronislav Knapčík, Lýdia Mšalová

Skład: Redakcja Život

Łamanie i druk: Drukarnia TSP, 31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7

Warunki prenumeraty:

Prenumeratę na kraj i za granicę przyjmuje Zarząd Główny w Krakowie w terminach: do 30 listopada na I kwartał,

I półrocze oraz cały rok następny;
do 15 czerwca na II półrocze roku bieżącego

lub bezpośrednio wpłatą na konto:

Bank PKO S.A. III/O Kraków 10701193-2017-2221-0100

Prenumeratę czasopisma można zacząć w każdej chwili.

Cena prenumeraty dla kół i oddziałów Towarzystwa:

1 miesiąc - 2,20 zł, półrocznie - 13,20 zł, rocznie - 26,40 zł

Cena prenumeraty zagranicznej jest wyższa o 100%.

Do ceny prenumeraty indywidualnej dolicza się koszty wysyłki.

Nie zamówionych tekstów, rysunków i fotografii
redakcja nie zwraca i zastrzega sobie prawo skrótów
oraz zmian tytułów nadesłanych tekstu.

Predseda MS v Krempachoch J. Petrášek otvára schôdzku

Účastníci schôdzky z Krempáčov, Kacvín...

OBVODNÁ VOLEBNÁ SCHÔDZA SSP NA SPIŠI

15. decembra 2002 sa v Krempachoch konala Obvodná volebná schôdza SSP na Spiši. Otvoril ju predseda MS SSP Ján Petrášek, ktorý privítal delegátov a hostí, medzi nimi tajomníka ÚV SSP Ludomíra Molitorisa, šéfredaktora Života Jána Špernogu, obvodného predsedu Františka Mlynarčíka, čestného predsedu SSP Jána Molitorisa a ďalších. Potom zhromaždení zvolili za predsedu schôdze krajaná Jána Molitorisa a odhlasovali program rokovania.

Predseda OV F. Mlynarčík prednesol správu o činnosti výboru za uplynulé obdobie. Informoval v nej o najdôležitejších krajanských podujatiach na Spiši, akými boli napr. fašiangy, oblátkové stretnutia, prehliadka dychoviek, púte krajánov do Levoče a Zakopaného a

pod. Hovoril aj o situácii škôl na Spiši. Konštatoval, že v niektorých výučba slovenčiny upadá, kým v iných sa slabne rozvíja. Veľký význam mali pre deti výlety na Slovensko, pobyt v škole v prírode a prázdninové pobuty. Boli opravené klubovne vo Vyšných Lapšoch a Jurgove. V správe sa zároveň podotýka, že napriek všetkým neprajnostiam a oneskorenej predzjazdovej volebnej kampane treba toto obdobie hodnotiť ako vydarené. OV sa v ňom snažil využiť všetky príležitosti pre rozvoj krajanského hnutia na Spiši a podporiť každú iniciatívu.

Po správe bola zvolená sčítacia a návrhová komisia. Do sčítacej komisie boli zvolení: Anna Krištofeková, Mária Bryjová a Milan Griglák a do návrhovej

Delegáti z Jurgova, Repísk, N. Belej, Třibša a in.

komisie Monika Pacigová, Mária Kačmarčíková a Agáta Klukošovská.

Nasledovali volby OV, revíznej komisie a delegátov na XI. zjazd SSP, pričom zhromaždení rozhodli, že sa bude hlasovať verejne. Predsedom OV bol opäťovne zvolený František Mlynarčík.

Ján Molitoris podakoval všetkým krajanom za účasť na voľbách a blahoželal novozvolenému OV SSP na Spiši.

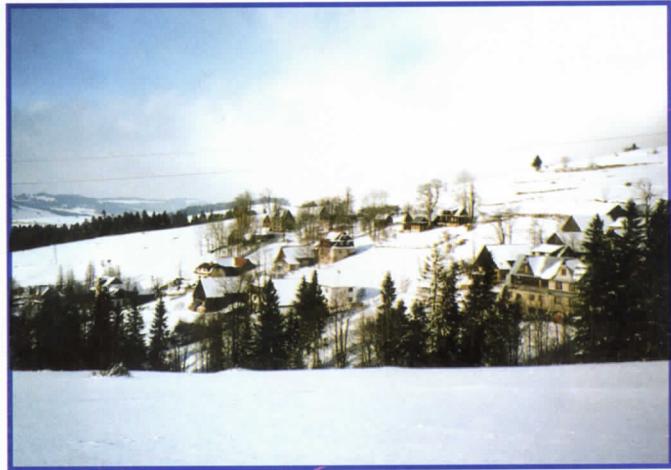
Po voľbách sa začala diskusia, ktorej sa zúčastnili viacerí krajania. Vo svojom príhovore tajomník ÚV SSP Ludomír Molitoris podakoval za prácu predchádzajúcemu výboru a blahoželal novozvolenému OV. Podľa neho dôležitou úlohou v súčasnosti je zamyslieť sa nad otázkou, ktorým smerom sa má vo svojej činnosti uberať ÚV, aby sa priblížil k miestnym skupinám, pretože všetky organizované podujatia sú súčasťou pekné, ale nadalej je medzera medzi nimi a hlavným orgánom Spolku. Jednou z možností je dokončenie stavby Domu slovenskej kultúry v Kacvíne a aspoň čiastočná oprava klubovne v Novej Belej, kde by mohlo byť zriadené, napr. vysunuté pracovisko ÚV, aby krajania mali bližšie k informáciám, ako aj vedeniu. Tajomník spomienal tiež kúpu domu pre beliansku klubovňu a informoval krajanov, že učebnice slovenčiny pripravené našimi učiteľmi boli vlnané na knižnom veľtrhu ocenené ako najlepšie učebnice pre národnostné menšiny.

Predseda OV F. Mlynarčík hovoril o. i. o možnosti získavania finančných prostriedkov na kultúrne podujatia z rozpočtu tatranského starostva a o potrebe preniesenia dokladov OV z Kacvína do

DOKONČENIE NA STR. 5

Richtár V. Madeja

Pohľad na Vojtičkov Potok v zime...

Každého, kto príde do Repisk, očarí krásu a blízkosť zasnežených tatranských vrchov, ktoré sa hrdo vypínajú k oblohe. Zdalo by sa, že život sa tu na chvíľu zastavil a čas uteká pomalšie. Nie je tak, lebo vo dvoroch vidno gázdov, na ulici deti a dospelých ponáhľajúcich sa na autobus alebo do školy. Každý za svoju povinnosťou.

Repiská sú neveľkou dedinou po-zostávajúcou z Bryjovho Potoka, Vojtičkovho Potoka, Grocholovho Potoka a Pavlíkov. Richtár tejto obce sa musí dosť nachodiť, lebo Potoky sú od seba vzdialené. Práca richtára nikdy nie je ľahká, musí zdolávať rôzne prekážky a riešiť problémy obyvateľov obce. Je to určite náročné a vyžaduje si trpežlivosť a iniciatívlosť, čo repišskému richtárovi iste nechýba. Svedčia o tom viaceré obecné práce, v tom aj výstavba vodovodu v obci.

PLÁNY SA REALIZUJÚ

Vodovod

Nie vo všetkých spišských dedinách sú vodovody. Často si ani neviete predstaviť, aký je to problém, keď otočíme kohútikom a voda netečie. Re-pišťania sú na to zvyknutí, neraz ich trápi myšlienka, či zajtra budú mať vodu. Čerpajú ju totiž zo sú-kromných studní. Neraz sa však stalo, že počas horúceho leta voda v studniach chýbala. Problémy s pitnou vodou spôsobili, že sa rozhodli vybu-dovať vodovod. Už sme o tom písali v na-šom časopise. Príprava

na túto stavbu trvali dlho. Konečne vlni sa začali stavebné práce.

V Repiskách sú viaceré tzv. vodné spolky, ktoré združujú miestnych gáz-dov. Jeden z nich vznikol na základe vodného práva z roku 1974 a má 40

Vichricti často neodolal ani jeden strom

Ťažko pod snehom uhádnuť, že je to vodojem

... a na Grocholov Potok

Stretnutie krajaniek v Grocholovom Potoku

členov. Predsedom spolku je Vojtech Šiška z Vojtičkovho Potoka, jeho zástupcom Vojtech Madeja z Grocholovho Potoka, terajší ríchtár, a členom František Solus z Grocholovho Potoka. Finančnú komisiu tvoria: Vojtech Šiška z Vojtičkovho Potoka, Czesław Wojtíčka z Grocholovho Potoka a František Solus z Grocholovho Potoka. Spolok je podriadený starostvu. Práve oni podnikli prvé kroky smerujúce k výstavbe vodovodu. Jedným z hlavných iniciátorov výstavby je spomínaný ríchtár Vojtech Madeja. Preto sme sa vybrali za ním, aby nám povedal, ako ďaleko pokročili práce.

- Urobili sme už 3 km vodnej magistrály, ktorej potrubie má prierez 100 mm a ďalších 120 m s prierezom rúr 90 mm. Bol vykopaný vodojem na 150 tisíc litrov vody. Všetko bude fungovať na základe vyníuťeného tlaku. Vodná nádrž bude tlakovo-rozvodná. Doteraz investícia pohtila 7,5 tony železa a veľké množstvo betónu. 70% finančných prostriedkov na tento cieľ zabezpečil gminný úrad a 30% dali obyvatelia obce, ktorí chcú mať vodovodnú sieť. Gmina Bukovina Tatralašská dala 200 tisíc zlých a obec spolu s odpracovanými dňami takmer 100 tisíc zlých. Každý zainteresovaný odpracoval priemerne 16,5 dňa. Samozrejme niektorí odpracovali svoj podiel a niektorí ovela viac, nezriedka až 25 dní. Súčasťou investície je most a cesta, vedúca k prečerpávacnej stanici, ktorá stála viac ako 50 tisíc zlých. Finančné prostriedky na tento cieľ poskytol taktiež Gminný úrad v Bukovine Tatralašskej. Musím povedať, že voj gminy Józef Milan Modla nám veľa pomohol. Práve vdaka tomu, že aj jemu záleží na ukončení stavby, práce na-

predujú tak rýchlo. Je to naozaj svedomitý človek, ktorý podporuje naše snaženia. Na začiatku by mal vodovod slúžiť obyvateľom Grocholovho a Vojtičkovho Potoka. Neskôr sa plánuje dotiahnuť vodovodnú sieť až na Pavlisku, kde je najväčšia nôdza o vodu, najmä v lete.

Ako nás informoval ríchtár, vodovod by chceli odovzdať do prevádzky už v tomto kalendárnom roku, aj keď je pri ňom ešte veľa práce. Treba ešte vybudovať čerpaciu stanicu, a v blízkosti fary prečerpávaciu stanicu. Aby prečerpávacia stanica mohla pracovať, musia k nej postaviť vedenie nízkeho napäcia, pri čom by chceli urobiť aj uličné osvetlenie. V súvislosti so stavbou vodovodnej siete by hned' urobili aj protipožiarne hydranty.

Podľa V. Madeja sa treba zamyslieť aj nad problémom odpadových vôd, ktoré ničia prírodné prostredie. Tento problém trápi nielen Repiská, ale aj ďalšie spišské dediny. Jedným z mnohých riešení je kanalizácia, ale tú zatiaľ Repiská nemajú. A keby aj bola, ľahko by bolo všetkých prinútiť, aby sa na ňu napojili.

- Po vstupe do Európskej únie by sa mali vodovodné siete finančovať z jej zdrojov. Možno, že aj odtiaľ by sme získali nejakú podporu. Plánov by som mal ešte veľa, ale všetko závisí v prvom rade od peňazí.

Dnes pri všetkých iniciatívach treba vždy myslieť najskôr na finančné prostriedky, lebo bez nich všetky plány ostanú len na papieri. V. Madeja je obratný človek a vie získať peniaze na potrebné investície. Veríme, že bude naďalej úspešný.

Živelná pohroma v lesoch

Na Spiši vlastníkmi lesov sú jednotliví gazdovia a urbárske spolky. Tak je to aj v Repiskách, kde predsedom urbára je Jozef Mačičák z Bryjovho Potoka, jeho zástupcom Tadeáš Bafia z Vojtičkovho Potoka, tajomníkom Ján Jurgošian z Bryjovho Potoka a hájnikom Jozef Solus z Grocholovho Potoka. November minulého roka sa zapíše hlboko do pamäti Repišfanov, ktorých vietor ochudobil o celé hektáre lesov. Ako nám povedal predseda urbárskeho spolku J. Mačičák, -

OBVODNÁ VOLEBNÁ...

POKRAČOVANIE ZO STR. 3

Čiernej Hory. Krajan Jozef Krišák vyzdvihol problém EÚ a národnostné menšiny a požiadal ÚV o pomoc pri zorganizovaní zájazdu spišských krajánov na Slovensko. Zaujímalo ho tiež otázka, či konečne budú realizované požiadavky prednesené na stre-

nutí s premiérom SR M. Dzurindom. Krajania diskutovali o potrebe zavedenia slovenských omší v ďalších spišských obciach a o iných problémoch, ktoré im stažujú činnosť.

Schôdzku ukončil predseda OV F. Mlynarčík, ktorý podakoval krajanom za dôveru a poprial im veľa úspechov v novom roku.

**Text a foto:
AGÁTA KLUKOŠOVSKÁ**

PLÁNY SA REALIZUJÚ

DOKONČENIE ZO STR. 5

novembrový vietor urobil obrovské škody asi na 30 hektároch lesa. Zničené sú nie len staré stromy, ale aj množstvo mladiny. Prakticky práca viacerých pokolení vyšla navnivoč. Až na jar budeme môcť urobiť presný odhad škôd, lebo teraz je sneh a lesné cesty sú na viacerých miestach neprístupné.

V novembri vietor popod Tatrami dul s rýchlosťou takmer 180 km/h. Je to obrovská sila, ktorej stromy neodolali. Poškodené sú veľké plochy lesa, niekde na 50% až 80%. Je to príšerný obraz - tisíce stromov zlomených, vyvrátených a s nimi aj poškodená mladina. Treba rýchlo upratať drevo, lebo inak ho začne hlodať črvotoč a iní škodcovia, čo môže narušiť fungovanie celého lesného ekosystému.

Rekonštrukcia lesného porastu, zničených plôch, bude stáť najmenej 540 tisíc zlôtých. Celý proces bude trvať najmenej päť rokov. Ročná obnova porastu stojí 100 tisíc zlôtých, čo si súkromný majiteľ nemôže dovoliť. Preto sa starosta Tatranského okresu A. Gąsienica Makowski obrátil na ministra životného prostredia o finančnú podporu na opäťovné vysadenie lesného porastu. Zatiaľ ešte nevedno, či pomoc bude schválená.

Ako sme sa dozvedeli od hájnika J. Solusa, všetky poškodené stromy sa značkujú, kubíkujú a rozdeľujú medzi účastinárov urbárskeho spolku. Na jar budú mať plné ruky práce, aby čím skôr upratali les a pomaly začali vysádzat nové sadenie. - *Upratovanie a vysádzanie lesa nám zaberie veľa času. Kým však vyрастie, treba na to niekoľko pokolení*, - hovorí J. Solus.

Lyžovať, ale nie sem

V Repiskách sú priam vysnívané podmienky na lyžovačku či sánkovačku. Sánkovať sa tu dá takmer na každom mieste, ale pre lyžovačku je potrebný vlek, čo žiaľ v obci ešte chýba. Možno, že je to len dočasný stav a už budúcu zimu budú Repišťania aj s vlekom čakať na lyžiarov.

Text a foto:

AGÁTA KLUKOŠOVSKÁ

Každý manželský zväzok, ktorý pretrvá 50 a viac rokov, je skutočne obdivuhodný. Nie div, že je častou a spoločnou témove v našom časopise. Dnes sme sa vybrali do Pekelníka za manželmi Annou a Vincentom VESOLOVSKÝMI, ktorí pred nedávnom oslavili už 57. výročie manželstva.

Anna Vesolovská sa narodila 6. marca 1925 v slovenskej roľníckej rodine Jozefa a Márie (rod. Kovalskej) Baniakovcov.

- *Mala som, - hovorí, - o štyri roky mladšiu sestru Cecíliu (Królová), ktorá, žiaľ, zomrela v novembri minulého roka. Naši rodičia gazdovali na nevel'kom hospodárstve, na ktorom sme obe od malička museli pomáhať vo všetkých pol'nohospodárskych prácach. Keďže sme boli chudobní, moja sestra po vychodení školy musela ísť slúžiť do Zakopaného. Niekoľko rokov bola v lekárskej rodine, takže značne pomohla rodičom. Do pol'skej ľudovej školy som chodila v rokoch 1931 až 1938. Hoci som patrila medzi najlepších žiakov, rodičia ma už neposlali ďalej študovať, keďže ako najstaršia som musela zostať na gazdovstve.*

Annina sestra už chodila do slovenskej školy, kým Annu po slovensky doučal jej otec, ktorý v čase 1. svetovej vojny 4 roky slúžil v rakúsko-uhorskom vojsku. Bojoval o.i. pri Piave, na talianskom fronte, kde bol zranený. Veľa ju naučila tiež mama, ktorá sa síce narodila v Budapešti, ale neskôr učila v pekelníckej škole, ako aj jej babička Mária Kovalská, ktorá niekoľko rokov slúžila v Trstenej a Tvrdošíne.

Anna si potom zaspomína na ľažké obdobie pred koncom 2. svetovej vojny, kedy musela v Mutnom s ďalšími Pekelníčanmi kopáť protitankové zákopy. Hovorila tiež o evakuantoch z iných obcí, ktorí na začiatku roka 1945 prečkali u nich niekoľkotýždňové rusko-nemecké boje pod Babou horou a o neľahkom a nepokoju období po vojne, kedy sa opäťovne ocitli pri Poľsku. Na život sa snažila privyrábať si o.i. tkaním plátna, čo ju naučil otec, chodila tiež na trh predávať lesné ploidy, mlieko a maslo, no a na jeseň chodievala do Liesku vykopávať zemiaky. Ako hovorí, za takto zarobené peniaze si konečne mohla kúpiť svoje prvé topánky.

- *V tom čase, - spomína, - som sa už niekoľko rokov poznala so svojím budúcim manželom Vincentom Vesolovským, ktorý býval nedaleko nás. Dlhosom sa priatelia aj s jeho sestrou Angelou, s ktorou som chodila do školy. Sobáš sme mali 24. novembra 1945 v kostole sv. Jakuba v Pekelníku. Oddával nás slovenský kňaz Ševčík, ktorý potom musel odísť do Ružomberka. Svadbu sme mali veľmi skromnú, krátko pred ňou nám zloději ukradli dve kravy. Bola na nej len najbližšia rodina. S dnešnými svadobnými hostinami sa to nedá ani porovnať.*

Mladomanželia začali po svadbe bývať u Vincentových rodičov, kde postupne prišlo na svet ich deväť detí: Helena, Honoráta, Stanislav, Žofia, Štefan, Eduard, Benedikt, Stanislav a Ján. Helena, ktorá sa nevydala, býva so svojimi rodičmi a na poschodí ich domu, ktorý si manželia postavili v roku 1970, býva ich syn Vladislav s manželkou Annou a dvomi detmi. Štefan a Eduard sú starými mládencami a tiež bývajú v Pekelníku. Honoráta

57 ROKOV

(Verzichová) a Žofia (Vavrínová) so svojimi rodinami bývajú v obci Pila pri Karlových Varoch, Stanislav s manželkou žije v Kožlanoch pri Rakovníku a Benedikt s rodinou býva v Pekelníku, kym najmladší Ján spolu s manželkou Kristínou a štyrmi detmi žije už desať rokov v Chicagu.

Annin otec zomrel v roku 1964 a jej mama odišla za ním o štyri roky neskôr. Hoci manželia Vesolovskí museli celý život ľažko pracovať aby uživili svoju početnú rodinu, nestážajú sa. Aj keď časy neboli ľahké a radostné chvíle sa striedali so smutnejšími, Anna a Vincent Vesolovskí sa vždy s optimizmom snažili pozerať do budúcnosti.

- *Hoci sa nám neraz žilo ľažko, - hovoria zhodne, - nejako sme si poradili a už 57 rokov sme spolu v dobrom i zlom. Za svoje dlhorocné spolužitie d'akujeme hlavne Bohu, ale aj vzájomnej lásku a tolerancii. Jeden druhému sme sa vždy snažili byť oporou.*

Manželia Anna a Vincent Vesolovskí

Vďaka tomu sa im podarilo prekonáť mnohé životné tŕžkosti a problémy a teraz sa už tešia zo 17 vnukov a 4 pravnučok.

Anin manžel Vincent Vesolovský sa narodil 29. augusta 1920 v Pekelníku

Hoci spoločný život manželov Vesolovských bol od začiatku poznačený neustálym hrádlením a prekonáva ním rôznych tŕžkostí, chceli svojim deťom zabezpečiť lepšiu budúcnosť. Pritom nezabúdali ani na ich národné cítenie a výchovu v slovenskom duchu.

- *Helenu, Honorátu a Stanislava, - spomínajú, - učila slovenský jazyk v škole Lídia Mšalová z Hornej Zubrince, ktorá u nás v tom čase pôsobila. Doma sme sa prevažne rozprávali po oravsky, ale aj po slovensky. Keď sa Honoráta a Žofia neskôr vydali do Čiech a neskôr za nimi odišiel aj Stanislav, snažili sme sa s nimi udržiavať trvalé kontakty. Viackrát sme ich boli navštíviť, spolu sme chodili po svetoznámom kúpeľnom meste Karlové Vary, kde sme pili vodu z tamojších liečivých prameňov, tešili sme sa vnukmi. Viackrát sme boli aj u manželovej sestry Angely Matisovej, ktorá spolu s rodinou býva v Marti-*

ne-Záhorčí. Poznamenajme, že Vincentova rodina mala odjakživa veľmi silné slovenské korene. Napríklad jeho strýko Anton Vesolovský po vojne odišiel na Slovensko, kde bol vyšvátený za knaza v Banskej Bystrici a neskôr pôsobil vo Vrútkach a Martine. Za totality bol väznený a napokon pôsobil na fare v Kremnici. Vincentova mama zomrela v roku 1955 a otec v roku 1963. Nežije už ani jeho brat Ján, ktorý býval v Pekelníku.

Žiaľ, Vincent krátko po oslave polstoročnice spoločného manželského života (1995) čiastočne ochrnul, takže v poslednom období čoraz zriedka vejšie vstáva z posteľ. Hoci z jeho tváre dodnes nezmizol úsmev, pri spomienkach na uplynulé roky sa len tŕžko bránil slzám dojatia, ktoré sa mu tisli do očí.

Dodajme, že obaja manželia sú členmi nášho Spolku, vernými čitateľmi Života a živo sa zaujímajú aj o dianie v obci. Ako mi povedali, mráz ich, že sa v obci nevyučuje slovenčina. Manželom Anne a Vincentovi Vesolovským želáme hlavne dobré zdravie, duševnú pohodu a mnoho šťastných a radostných chvíľ v kruhu svojich najbližších.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

SPOLU

v slovenskej roľníckej rodine. Jeho rodičia Ján a Mária (rod. Kotlárová) mali neveľké gazdovstvo, na ktorom spolu so svojimi dvomi súrodencami museli pomáhať už odmalička.

- Šesť tried l'udovej školy, - hovorí, - som vychodil v rodnej obci v rokoch 1926 až 1932. Hoci moji rodičia boli pred 1. svetovou vojnou niekoľko rokov v Amerike a po návrate domov otec za zarobené peniaze dokúpil kus poľa, nadalej nám bolo tŕžko. Spolu so starším bratom Jánom a mladšou sestrou Angelou sme teda museli už odmalička pomáhať na hospodárstve. Ja som si neskôr privyral kosením. Po mlátené obilie som vozieval mlieč do mlyna v Czarnom Dunajci. Ja som na vojne sice nebola, ale nevyhol sa jej starší Ján, ktorý skoro dva roky bojoval na východnom fronte a napokon skončil v nemeckom zajatí. Po skončení 2. svetovej vojny nám tiež nebolo ľahko. Neraď nás prepadávali ozbrojené bandy, ktoré nám hrozili smrťou a rabovali čo sa len dalo.

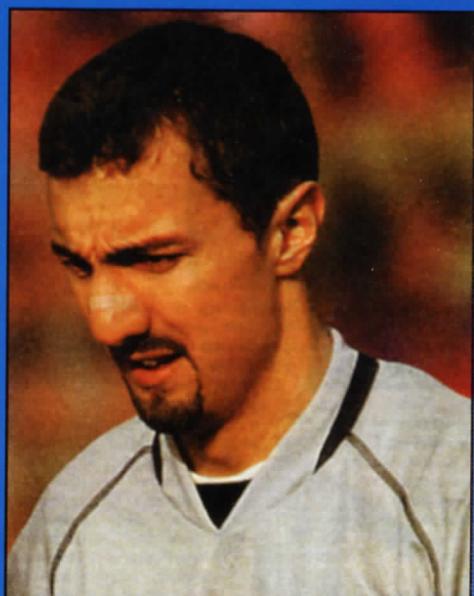
Naša fotohádanka

Naša snímka predstavuje znamenitého poľského futbalového brankára, mnohonásobného reprezentanta Poľska. Hral aj na vlaňajších futbalových majstrovstvách sveta v Kórei a Japonsku. Iste ľahko uhádnete o koho ide, keď povieme, že v súčasnosti hrá v anglickom klube v Liverpoole. Napíšte nám jeho meno a pošlite do redakcie. Pre autorov správnych odpovedí vyžrebujeme knižné odmeny.

* * *

V Živote č. 11/2002 sme uverejnili snímku Krzysztofa Ibisza. Knihy vyžrebovali: Barbora Švienteková z Pekelníka, Kamil Twardosz z Čiernej Hory, Andrej Šper-

noga z Kacvína a Kristína Klukošovská z Novej Belej.

Každé jubileum má svoje čaro a význam, a najmä také, ktoré sa spája s dôležitou a časovne vzdialenosťou, akou je napr. sobáš. Prežiť päťdesiat rokov plných krásnych, ale aj pochmúrnych dní nie je ľahké, najmä keď sa musí zdolávať rôzne prekážky. Dokázali to však manželia Kristína a Valent Surmovci z Krempách, ktorí si pred pol storočím (22.11.1952) vo farskom kostole sv. Martina v Krempachoch prisľúbili vernosť a lásku.

Mladé roky

Kristína Surmová, rod. Galušová, sa narodila 9.12.1931 v Krempachoch v rodine Jozefa a Márie (rod. Kovalčíkovej) Galušovcov. Má štyroch súrodencov - dvoch bratov: Valenta, žijúceho v Banskej Bystrici na Slovensku a Jána, ktorý býva v Cliftone v USA a dve sestry - Máriu a Ludmilu, taktiež bývajúce v Cliftone.

Kedže bola najstaršia musela pomáhať rodičom a staráť sa o svojich súrodencov. Spomína si, že otec odišiel do Ameriky a ona s mamou museli samé gazdovať. Bolo to ťažké obdobie v ich živote. - *Mali sme sluhov, ktorí nám pomáhali pri gazdovstve. Ked' však chýbali peniaze, aby sme ich mohli vyplatiť, preto sama som musela ísť do služby. Dnes si už veľmi málo ľudí pamätá, že kedysi sa chodilo slúžiť k bohatším gazdom alebo do panských domov. Viaceré dievčatá odchádzali do služby na Slovensko, napr. do Spišskej Starej Vsi, Tatranskej Lomnice atď. Peniaze, ktoré zarobili, posielali domov rodine, aby mala na živobytie.* Kristína popri svojich povinnostiah mala ešte čas na učenie. Navštěvovala slovenskú základnú školu. Blízky vzťah k slovenčine si natrvalo zachovala vo svojom srdci. Detské roky ubehli veľmi rýchlo. Ani sa nenazdala, ako vyrástla na krásnu devu, za ktorou sa začali obzerať mladenci. - *Mladosť bola, - ako hovorí, - voľfakedy veselšia. Mladí ľudia sa po večeroch schádzali v nejakom dome, väčšinou v sobotňajšie večery. Nechýbali na nich ani koláče, ani niečo na pitie. Vždy sme sa dohodli, kto čo pripraví. Dievčatá upiekli koláče a chlapci sa posatarali o niečo na pitie. Nemali sme toľko peňazí, ako majú mladí dnes, lebo ani*

rodičia nám nemali z čoho dať ved' boľa bieda. Napriek tomu si myslím, že sme sa vedeli lepšie zabávať, ako dnešná mládež.

Valent Surma je najmladším synom Jakuba a Anny (rod. Lukášovej) Surmovcov. Narodil sa 28.08.1928 v Krempachoch. Mal piatich súrodencov, bratov Jakuba a Jozefa a sestry Annu, Máriu a Helenu. Anna, Helena a Jakub už zomreli, kým Jozef a Mária bývajú v Krempachoch. Detstvo ubehlo Valentovi podobné, ako ostatným vrstvovníkom na pomáhaní rodičom. Tri roky chodil do poľskej školy a ďalšie tri do slovenskej. Neskor ešte chodil na večerný roľnícky kurz, aby mal roľnícke vzde-

Kristína a Valent Surmovci

bola sice priemerná, ale hostia si mali čo zajesť a vypíti a k tomu im prihrala ľudová kapela. Po sobáši sa svadobníci pobrali do domov mladuchy a ženicha, kde boli svadobné hostiny. - *My sme išli najskôr k manželovým rodičom a tam sme sa hostili až do večera. Potom nás všetci svadobčania odprevadili k mojim rodičom, kde sme mali bývať* - hovorí Kristína. Po svadbe teda Valent prišiel za zata k Surmovcom. Spoločne s rodičmi začali gazdovať. Postupne sa im narodili tri deti: Emília, Anna a František. Obidva sa snažili, aby deťom nič nechýbalo. Po čase Kristíni rodičia odišli do záhoria a mladí ostali sami. - *Rodičia nám pomáhali kolko len mohli*, - hovorí Kristína. - *Mama s otcom ostali natrvalo bývať v USA. Otec už zomrel a je tam pochovaný, ale mama ešte žije, má 92 rokov. Je veľmi energická, veselá a sama sa pohybuje.*

Poznamenajme, že najskôr odišiel do USA Kristínin otec, neskôr ho nasledovala aj manželka. Usadili sa v Cliftone, lebo tam mali príbuzných. Postupne tam odišli aj ďalší súrodenci Kristíny. Kedže tam mala takmer celú svoju rodinu, aj ona sa rozhodla odísť do záhoria a v 1993 sa tam pobrala spolu s manželom. - *Deti nám vyrástli a každé išlo svojou cestou, preto sme sa rozhodli navštíviť dcéru Emíliu a ostatnú rodinu*, - hovorí Valent. Emília taktiež pred rokmi odišla do USA, kde sa vydala a tam žije so svojím manželom. Dcéra Anna sa vydala

VERNOSŤ A LÁSKA

lanie. Na mladé roky si rád spomína. - *Aj keď som musel neraz ťažko pracovať, často som sa stretával s kamarátmi, najmä po večeroch. Chodili sme k dievčatám, do domov, kde sa páralo perie alebo priadlo, povystrájať. Dnes už také niečo neexistuje, o to sú mladí chudobnejší. Ťažké vojnové roky si Valent napriek pokročilému veku dobre pamätá. - Nie sú to spomienky*, - hovorí, - *ku ktorým by sa človek s radosťou vracal. Ani povojnové roky neboli u nás ľahké. V rokoch 1949-1952 bol Valent na vojenčine na Sliezsku. Ked' sa vrátil, začal pomýšľať na ženbu. Obzeral sa po dievčach, až jednej z nich daroval svoje srdce.*

Vykročili spolu do života

Mladí, aby si spestrili život, organizovali zábavy. Na takýchto zábavách sa Kristína a Valent do seba zamilovali a onedlho sa rozhodli zobrať. Ako si spomínajú, svadby sa vtedy robili vo všedný deň, ale oni ju mali v nedele. Svadba

la do Novej Belej a František so svojou rodinou ostal v rodičovskom dome.

Zámorie

Manželia Surmovci teda od 1993 roku bývajú v Cliftone v USA. Nedávno prišli navštíviť svoje deti doma. Nebyť tejto návštevy, nemali by sme možnosť sa s nimi pozhovárať. Opýtali sme sa ich, ako sa žije tam a tu. Zhodne odpovedali, že tam môže človek lepšie zarobiť a Amerika je veľkou príležitosťou najmä pre mladých. Keď ešte ovládajú jazyk majú naozaj veľké možnosti. Doma, v Krempachoch, je život pokojnejší, ale keby mladých nepodporovali rodičia a starí rodičia bolo by to oveľa ľahšie. - *Dnes už aj tu možno všetko kúpiť len, treba mať peniaze, a o tie je čoraz ľažie.*

Prezradili nám, že v Cliftone, kde žijú majú krásnu záhradku, v ktorej pestujú

paradajky, uhorky a ďalšiu zeleninu. Okrem toho majú aj peknú kvetinovú záhradku. Sú zvyknutí na prácu, preto pestujú toľko kvetov a zeleniny. Je to len jeden z ich spôsobov na trávenie voľného času. Hoci sú daleko od domova, nepocitujú to veľmi, lebo majú veľa priateľov, s ktorými sa často stretávajú buď to už doma alebo v kostole alebo pri iných príležitostiach. - *Pri dome je veľký bazén, do ktorého sa chodia kúpať známi a je aj tu príležitosť pozhovárať sa. Vždy sme zvedaví na novinky z Krempach a vôbec z domova, - povedal Valent.*

O krajské hnutie sa vždy živo zaujímali. Navštievovali slovenskú školu a aj svoje deti vychovali v tomto duchu. - *Sme členmi MS SSP v Krempachoch od jej vzniku. Vždy predplácame Život, aj v zámorií. Radi si vždy prečítame o krajan-*

skom hnúti. So záujmom sledujeme aj túto rubriku a ani sa nechce veriť, že teraz bude o nás.

Opýtali sme sa ich, na čo by nemali zabúdať manželia, aby ich spoločné nazívanie nestratilo čaro sobášneho dňa?

- *Manželstvo je krásne pokiaľ si obaja partneri pamätajú, že sa majú návzájom podporovať a pomáhať si. Vedľa sviatočné dni sa pominú a príde každodenný zhon a až vtedy sa ukáže, aká veľa láska spája dvoch ľudí. My si nažívame v porozumení a láske. Občas možno niečo zaškripe, ale aj to patrí k tomu, - hovorí Kristína.*

Starobu im spríjemňuje šesť vnúčat, ktorým sa veľmi tešia. Manželom Surmovcom prajeme viac takýchto krásnych výročí a pohody v rodinnom kraji.

Text a foto:

AGÁTA KLUKOŠOVSKÁ

KRÁTKO Z ORAVY

Vo februári (10. 2.) sa 60 rokov dožil František Jasiura z Veľkej Lipnice-Privarovky, 75 rokov (11. 2.) Anna Čížová z Pekelníka a 65 rokov (21. 2.) sa dožíva krajan Jozef Pytel z Podsklia. Našim jubilantom srdečne blahoželáme a prajeme veľa zdravia a pohody.

* * *

V komunálnych voľbách na Slovensku, ktoré sa konali 6.-7. decembra 2002, vyhrali na Orave prakticky tí istí primátori. Zmena nastala o.i. v Námestove, kde sa po štvorročnej prestávke vrátil do svojho kresla primátor Ivan Krušinský a v Suchej Hore, kde bola po prvýkrát zvolená za starostku žena - Anna Sikiňová (KD).

* * *

Rozlúčka so starým rokom 2002 mala na Orave pomerne pokojný priebeh. Mnohí trávili Silvestra väčšinou doma, niektorí na malých súkromných zábavách. Príchod nového roka sprevádzali hlasné výbuchy svetlíc a pestrofarebné ohňostroje.

* * *

V susedstve jablonského kostola Premenia Pána stojí socha Panny Márie z roku 1809 (na snímke), jedna z najstarších zachо-

vaných sakrálnych pamiatok na Orave.

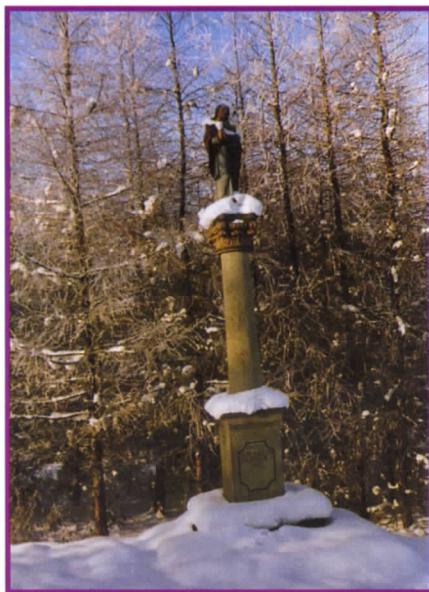
* * *

Novou predsedníčkou Roľníckej izby vo Veľkej Lipnici sa 8. decembra 2002 stala Emília Kuligová, ktorá vyhrala pred Franciskom Pindziakom.

* * *

V Podsrní finišujú práce na prístavbe hasičskej zbrojnice (na snímke), ktorá má byť odovzdaná do užívania na jar t.r. Požiarnici získajú v nej o.i. miesto na garážovanie nového automobilu, ktorý majú onedlho dostať.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

ZLOŽITÉ CESTY OSUDU

O starobe hovoríme ako o jeseni života. Je to obdobie, kedy sa zúročujú nahromadené skúsenosti človeka, kedy prehodnocujeme naše radosti a smútky, úspechy a neúspechy. Starí ľudia vtedy obvykle trávia čas v spoločnosti svojich detí a vnukov, spomínajú na svoju mladost, delia sa s nami svojimi životnými skúsenosťami. Mnohí z nich mali neľahký život, borili sa s mnohými fažkosťami a údermi osudu, ako napr. krajanka Júlia AUGUSTINIaková z Harkabuza, ktorej chceme dnes venovať niekoľko slov.

Detstvo

Júlia Augustiniaková sa narodila 20. júna 1928 v Harkabuze v slovenskej rolnickej rodine. Jej rodičia Vendelín a Emília (rod. Kovalíková) Augustiniakovci gazdovali na neveľkom hospodárstve. Júlia mala staršieho brata Jozefa (1924), ktorý už nežije.

- Do ľudovej školy, - spomína, - som chodila v rokoch 1934 až 1941, najprv do poľskej, potom do slovenskej. Zo svojich učiteľov si najradšej spomínam na Dezidera Štulera a Martu Zvarovú, ktorí nám vstiepovali silné slovenské národné povedomie a lásku k Slovensku a rodnej reči. Za slovenského štátu sme knihy a zošity dostávali zdarma, čo mojím rodičom značne ulahčilo finančnú situáciu. Po škole som musela pomáhať na gazdovstve.

Rodine bolo fažko najmä potom, keď jej 19-ročného brata Jozefa zobraли v roku 19443 na nútené práce do Nemcka, odkiaľ sa fažko chorý vrátil až po vojne. Vtedy už nežil Júliin otec, ktorý zomrel koncom roka 1945. Aby si privyrobila, zbierala lesné plody, ktoré potom spolu s maslom, vajíčkami a syrmi chodila predávať na trh do Jablonky a Trstenej. Za utŕžené peniaze kupovala o.i. soľ, cukor a mydlo. Po ukončení školy zostala Júlia na rodičovskom hospodárstve. Aby pomohla domácemu rozpočtu, odišla neskôr pracovať do Novej Huty pri Krakove, odkiaľ prešla do mäso-kombinátu v Slomníkoch pri Krakove, kde prepracovala vyše 10 rokov.

Požiar rodného domu

Tak bolo až do roku 1963, kedy jej zomrela matka a ona zostala sama s chorým bratom.

- Po smrti mamy, - pokračuje, - to už nikdy nebolo také ako predtým. Hoci s bratom sme už boli dávno dospelí, na samotu bez rodičov sme si nevedeli zvyknúť. Vtedy sme ani netušili, čo nás ešte čaká. V novembri 1975 totiž v našom dome vypukol veľký požiar, ktorý v krátkej chvíli všetko zničil. Prišli sme o celý majetok, stratili sme strechu nad hlavou. Boli sme nútene prenajať si malý domček od bratra Eugena Kovalíka, ktorý sme si trošku opravili. Keďže brat nevládal nič robiť, musela som pracovať aj za neho, aby som nám zabezpečila aspoň skromne živobytie.

Netrvalo dlho a Jozefovo podlomené zdravie podľahlo chorobe. Brat zomrel. Júlia ho so smútkom pochovala a rozmyšľala čo ďalej. Sama na všetko nestačila. Fažko jej bolo samej obrábať pole, nevládala udržiavať ani starý dom, ktorý si napokon zobrať bratranec, takže zostala v podstate na ulici. Istý čas mala nádej na nové bydlisko, keďže vedenie Gminného úradu v Rabe Wyżnej jej prislúbilo pomoc. Sklamala sa, keďnakoniec z toho zišlo. Bola doslova zúfalá, nevedela si predstaviť, čo s ňou bude ďalej.

U cudzích ako doma

V osobnej tragédii Júlia našla oporu u cudzích. Dobrí ľudia, susedia, na ňu nezabudli a snažili sa jej pomôcť. Nesmierne ju teda potešilo, keď ju v roku 1983 pod svoju strechu prichýlili manželia Jozef a Bernadeta Rapáčovci, u ktorých býva dodnes. Za ich všeestrannú patru sa im neskôr odvŕdala prepísaním poľa na nich.

- U Rapáčovcov, - pokračuje, - ktorí sú veľmi milí, bývam už skoro 20 rokov a je mi u nich ako doma. Starajú sa omnia doslovne ako o svoju vlastnú mamu. Mám u nich svoju izbičku, stravu a oblečenie. Ved' nič viac ani nepotrebujem. Odmalička som totiž bola vychovávaná skromne a po smrti rodičov a brata som sa musela naučiť samostatnosť. Zájdem si do kostola a keďže zdravie mi ešte vďaka Bohu slúži, som spokojná. Spoločnosť mi robí aj niekoľko mačiek, ktoré som pred niekolkými rokmi prichýlila. Hoci som vo svojom živote prežila mnoho zlého, konečne teraz, v stare, mám využitý pokoj.

Kr. Júlia Augustiniaková

Slovenské povedomie

Júlia Agustiniaková sa popri fažkej práci a mnohým životným úderom, ktoré ju postihli, nevyhýbala ani krajanskej práci. Odmalička bola totiž s bratom vychovávaná v slovenskom duchu, čo jej zostało podnes. Hovorí, že na krst ju nie-sol starý otec Ignáč Sikora z Podvlnka, ktorý bol zapáleným Slovákom a jedným zo spoluzakladateľov Spolku v obci.

- Dedko, - spomína, - ale aj môj otec, mi veľa hovorili o Slovensku. Už ako mladá deva som sa vo voľnom čase začala zúčastňovať na rôznych krajanských podujatiach, chodila som na schôdze a čítala som Život, ktorému som zostala ver-ná dodnes.

Poznamenajme, že rodina Rapáčovcov, u ktorých Júlia býva, má tiež silné slovenské povedomie. Mama Bernadety Rapáčovej Mária Sikorová bola v 80-tych rokoch riaditeľkou ZŠ v Harkabuze, kde učila aj slovenský jazyk. Jej manžel Jozef je zasa synom bývalého dlhorocného predsedu MS SSP v obci Romana Rapáča. Ako mi povedali, časopis začali predplácať aj ich tete Paulíne, ktorá býva v Pravenci na Slovensku a neprestala sa zaujímať o dianie na Orave.

Do ďalších rokov želáme Júlii Augustiniakové veľa zdravia, pohody a pek-né, príjemné chvíle v kruhu blízkych.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

FESTIVAL V URSEUSE

Pred niekoľkými rokmi dostala pani Grażyna Żaczek, vedúca kultúrneho strediska Arsus v Ursuse pri Varšave, krásny nápad zorganizovať stretnutie zástupcov všetkých národnostných menšíň v Poľsku. Tak sa zrodil festival nazývaný Spoločenstvo v kultúre, ktorý sa koná každý november v Ursuse pri Varšave. Je tu možnosť prezentácie kultúry, zvykov, jazyka a umenia jednotlivých národnostných menšíň. Vďaka tomuto festivalu sa môžu mnohí ľudia z Varšavy a okolia obohatiť o nové poznatky z rôznych kultúr. Je to navyše jedna z mála príležitostí, aby menšiny mohli v takejto forme prediesť v centre Poľska kultúrne bohatstvo, oboznámiť divákov so svojím neopakovateľným kultúrnym dedičstvom, ktoré si napriek všetkým úskaliam strážia a prenášajú z pokolenia na pokolenie.

Posledná prehliadka Spoločenstvo v kultúre 2002 sa konala už jedenásty raz v dňoch 21.-23. novembra v kultúrnom stredisku Arsus a galérii „AD-HOC“.

Etnické meandre

V prvý deň (piatok) sa uskutočnila prvá časť koncertu pod názvom Etnické meandre. Priestor na prezentáciu svojho programu mali: vokálno-inštrumentálna skupina ZAASS, ktorá zastupovala nemeckú národnostnú menšinu, amatérská skupina izraelského tanca SNUNIT, reprezentujúca židovskú menšinu a spevácka skupina MAŁANKA (bieloruská menšina). V sobotu pokračoval koncert ďalšími vystúpeniami, počas ktorých sa predstavil aj folklórny súbor ZELENÝ JAVOR z Krempách, ktorý na festivale zastupoval Spolok Slovákov v Poľsku a po ňom detská skupina ZORIANYJ SIANICZOK zo Spolku poľských Ukrajincov. Zaujímavé bolo vystúpenie medzinárodnej nemecko-bulharsko-poľskej skupiny BALKAN FOLK ACOUSTIC, ktorá názorne ukázala, že existuje možnosť dialógu viacerých kultúr a spolupráce medzi rôznymi menšinami. Pritom sa nikto nemusí vzdávať vlastnej identity. V spoľočnom programe spojili hudobné a tanečné prvky troch národov. Že sa to páčilo, dokázal veľký potlesk z hľadiska.

Zelený javor na scéne v Ursuse

V galérii ADHOC vystavovala svoje kresby M. Wnękovej

Text: AGÁTA KLUKOŠOVSKÁ

Foto: MAREK BRYJA

Rektor JU F. Ziejka otvára slávnostné zhromaždenie

Účastníci zhromaždenia v aule JU

11.

decembra 2002 v Krakove otvoril minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan spolu so štátnym tajomníkom Ministerstva zahraničných vecí PR Sławomirom Dąmbrowom a veľvyslankyňou SR v Poľsku Magdou Vášáryovou Generálny konzulát Slovenskej republiky.

Pripomeňme, že projekt Generálneho konzulátu SR v Krakove vznikol hned po osamostatnení Slovenskej republiky, ale z rôznych príčin, v tom aj finančných, sa jeho realizácia preťahovala. Podporovala ho aj naša menšina, ktorá pocitovala potrebu užších stykov so slovenským zastupiteľstvom. Novootvorený konzulát bude mať za cieľ zintenzívniť obchodno-ekonomickú spoluprácu medzi oboma štátmi a rozširovať kontakty v oblasti kultúry, vedy, školstva, športu a turistiky. Svojím dosahom zahrnie nielen malopoľské, ale aj ďalšie južné vojvodstvá, čo uľahčí v značnej mieri aj kontakt a spoluprácu s naším Spolkom. Samozrejme bude tiež zabezpečovať ochranu záujmov fyzických i právnických osôb Slovenskej republiky, poskytovať im pomoc i podporu v rozsahu vymedzenom međzinárodným právom. Do nástupu generálneho konzula bude nové zastupiteľstvo viesť konzul Marek Lisánsky.

Deň sa začal slávnostnou sv. omšou v starobylom kostole sv. Kríža, ktorú v intencii konzulátu a ďalšieho rozvoja slovensko-poľských vzťahov celebroval kardinál Franciszek Macharski. Na omši sa o.i. zúčastnili: veľvyslankyňa SR v Poľsku M. Vášáryová, konzul M. Lisánsky, primátor Krakova Jacek

Minister E. Kukan odhaľuje tabuľu konzulátu

GENERÁLNY KONZULÁT SR KONEČNE OTVORENÝ

Majchrowski, malopoľský vojvoda Jerzy Adamik, predseda a tajomník ÚV SSP Jozef Čongva a Ludomír Molitoris a ďalší.

Po omši sa účastníci slánosti zišli v aule Collegium Novum Jagelovskej univerzity, kde sa uskutočnilo slávnostné zhromaždenie pri príležitosti otvorenia Generálneho konzulátu SR Krakove. Po odznení slovenskej štátnej hymny sa slova ujala M. Vášáryová, ktorá privítala zhromaždených a medzi nimi: ministra zahraničných vecí SR E. Kukana, štátneho tajomníka Ministerstva zahraničných vecí PR S. Dąbrowu, primátora Krakova J. Majchrowského, malopoľského vojvodu J. Adamika, kardinála F. Macharského, rektora JU Franciszka Ziejku, maršalka Malopoľského vojvodstva Janusza Sepioła, bývalého maršalka Marka Nawaru, konzulov Česka, Ukrajiny, predstaviteľov miestnej a regionálnej štátnej správy a samosprávy SR, prednostov Krajských úradov v Prešove a Žiline Jozefa Poláčeka a Antona Straku, profesorov a študentov JU. Za nás Spolok sa na zhromaždení zúčastnili o.i. J. Čongva, L. Molitoris, šéfredaktor Života Ján Špernoga a ďalší. Po prejave rektora JU F. Ziejku prehovoril S. Dąbrowa, M. Lisánsky a minister E. Kukan, ktorý

Na slovenskej pôde – príhovor veľvyslankyne M. Vášáryovej

Na Hlavnom rínsku Slovensko pozdravuje Krakov

Budova Generálneho konzulátu SR

V KRAKOVE

o.i. pripomenu, že význam z tejto chvíle znásobuje fakt, že k nej došlo v preddeň 10. výročia vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Zdôraznil tež význam Krakova ako „hlavného mesta poľsko-slovenskej spolupráce“ a podotkol, že Malopolské vojvodstvo má najdlhšiu hranicu so Slovenskom. Vyjadril tiež radosť z pozvania Slovenskej republiky do NATO a zo vstupu Poľska, Slovenska a ďalších kandidujúcich štátov do EÚ. Na záver vyslovil presvedčenie, že Generálny konzulát SR v Krakove bude symbolom úspechu a ďalšieho rozvoja slovensko-poľských vzťahov. S pozdravnými prejavmi vystúpili aj J. Adamik, J. Majchrowski a kardinál F. Macharski. Slávnostné zhromaždenie ukončil krátky kultúrny program, ktorý pripravili poslucháči žilinského kozervatória. M. Vášáryová potom pozvala všetkých do nových priestorov Generálneho konzulátu.

Na krakovskom rínsku, kde vystupoval folklórny súbor Drevar z Krásna nad Kysucou, občania a návštevníci mesta medzitým ochutnávali slovenské špeciality a prezerali si výrobky slovenskej ľudovej tvorby. Zastavil sa tam aj E. Kukan so sprievodom, ktorý pozdravil prítomných a poinformoval ich o otvorení slovenského konzulátu v Krakove.

Slávnostné otvorenie a prehliadka priestorov Generálneho konzulátu SR v Krakove, ktorý sa nachádza na ul. sv. Tomáša 34,

sa uskutočnilo v popoludňajších hodinách. Minister E. Kukan v sprievode veľvyslankyne M. Vášáryovej na jaskôr odhalili tabuľu na priečeli budovy, na ktorej povievala slovenská a poľská štátne vlajka a potom nasledovali príležitostné prejavy. S krátkymi pozdravmi a blahoželaniami vystúpili: E. Kukan, M. Vášáryová, J. Majchrowski, vicekonzul M. Lisánsky, kardinál F. Macharski, predstaviteľia Euroregiónu Tatry, zástupkyňa katedry slovakistky JU v Krakove a predseda ÚV SSP J. Čongva. Nasledoval slávnostný prípitok perlivým šampanským, prehliadka priestorov konzulátu a výstavy obrazov slovenského umelca svetového významu Andyho Warhola.

Šéf slovenskej diplomacie so sprievodom sa potom odobral na zasadanie slovensko-poľského investičného seminára, ktorý sa konal na pôde Krakovskej obchodno-priemyselnej komory. E. Kukan vo svojom vystúpení poukázal o.i. na nedostatočný objem poľských investícii v SR. - Kým investície Slovenska v Poľsku sú v objeme cca 10 miliónov USD, - povedal, - opäť je to iba asi jedna desatina. E. Kukan vidí rezervy aj vo vzájomnej obchodnej bilancii, ktorá ročne predstavuje približne 1,2 miliardy amerických dolárov.

Slávnostný deň sa skončil v historickej sále na kráľovskom zámku Wawel, kde sa ukutočnil koncert slovenského komorného orchestra Bohdana Warchala, ktorý od januára 2001 viedie Ewald Danel. V programe zazneli skladby F. Manfredina, F. Bendu, P. Kaleta, W. A. Mozarta, R. Twardowského a J. N. Hummela.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

Účastníci slávnosti v sídle slovenského konzulátu

Vzácni hostia počas recepcie na Waweli

Odchod Trnavskej univerzity do Budína

Pri reforme Trnavskej univerzity roku 1769, ktorá sa týkala predovšetkým Právnickej fakulty a novozriadenej Lekárskej fakulty sa prvý raz uvažovalo o presune Trnavskej univerzity. Zatiaľ šlo len o jej poštátnenie. Vtedy dvor vymenoval Imricha Feketeho za hlavného správcu univerzity a odteraz mohli byť profesori menovaní len s jeho súhlasom. Profesori Filozofickej a Teologickej fakulty mali dosťávať plat z Pázmaňových fundácií, ostatným určila plat cisárovna - priemerne 1200 zlatých ročne. Keď pápež Klement XIV. zrušil jezuitskú rehoľu 21. júna 1773 a cisárovna Mária Terézia dala 11. októbra 1773 súhlas s jej zrušením aj v Uhorsku, bolo treba obsadiť profesorské miesta na Filozofickej a Teologickej fakulte, čo sa urobilo konkurzom. Budovy, kostol, tlačiareň, observatórium, knižnice, zbierky, záhrady, lúky, polia, majetok v Bielom Kostole, Turčiansku prepozitúru, veľké majetky v Šali, v Zniove, v Bzovíku a Bohuniciach, vinice v Šenkvičach, Modre, Sv. Jure a Rači pripojila cisárovna ku štátному univerzitnému fondu.

Nad Trnavskou univerzitou sa začínalo zmrákať. Namietalo sa, že Trnava nemá výhodnú polohu, kúsok od nej je ďalšia univerzita vo Viedni, Trnava nemá dostatok budov (!?) a predovšetkým chýba veľká nemocnica. Osobitná komisia (K. Nitzky, W. Kempelen, A. Sabo) prehliadla 2. decembra 1776 budovy v Trnave a padlo definitívne rozhodnutie prestahovať Trnavskú univerzitu do Budína, kde cisárovna dala k dispozícii kráľovský palác. Profesor uhorského práva a rektor Ján Zelenay mal v Trnave poslednú prednášku 24. augusta 1777. Povozníci z Lehnicie, čo vozievali sol', odvážali zariadenie univerzity a po Dunaji sa dopravovalo na lodiach do Budína. Druhá časť sa plavila na pltiach zo Sereď. Stahovacie náklady ponúklo uhradíť mesto Budín. Už 9. novembra 1777 začali prednášky v Budíne, ale zložité problémy jednotlivých fakúlt trvali dlhšie a nezlepšila sa situácia ani na Lekárskej fakulte. V roku 1834 sa prestahovala univerzita do Pešti.

Univerzitné budovy v Trnave zostali prázdne. Pôvodne sem plánovala cisárovna premiestniť sirotinec z Pettau, neskôr však dostali budovy vojenskí invalidi. V budove Lekárskej fakulty sa na čas umiestnila Kráľovská akadémia, akási kombinácia

Vstup do dnešnej budovy Trnavskej univerzity

dvojročného štúdia filozofie a práva. Aj tá prešla roku 1784 do Bratislavu. Jozef I. Bajza v románe *René mládenca príhody a skúsenosti* poslal svojho hrdinu aj do vtedajšej Trnavy a zanechal pomerne verné svedectvo ako to v tej vyzeralo.

K významu Trnavskej univerzity

Trnavská univerzita vznikla a pôsobila v slovenskom prostredí a ovplyvňovala ho, ale doteraz neboli jej význam pre slovenské kultúrne dejiny úplne docenený. Dokonca ani jej podiel na uvádzaní domáceho jazyka do kultúrneho miliea a prejavuje sa už v roku 1634, keď na *obecnú slovenčinu* preložil Pázmaňho Hodegusa jeden kňaz Tovarišstva Ježišovho a potom po roku 1648, keď tu vyšiel latinsko-maďarsko-slovenský slovník, keď sa tu pred rokom 1655 pripravoval Sölösiho *Canthus catholici* keď tu v šesťdesiatych rokoch vydal Mikuláš Miris z Domaniče latinskú prácu *Zaujímavý spis o slovenskej reči*. V spoločenských a právnických vedách formovali sa v Trnave vedci Sentiváni, Revický, Ivančič, Jaslinský, Adámi, ktorým neboli cudzie moderné myšlienkové systémy. Trnavská univerzita nijako nezaostávala v aplikácii najnovších poznatkov Newtonovej fyziky. Gestor observatória Trnavskej univerzity Maximilián Hell dosiahol svetové uznanie a za podpory dánskeho kráľa pozoroval zatmenie Venuše na ostrove Vardö. Dielo profesora chirurgie a špecializovaného očného lekárstva Jozefa J. Plencka sa preložilo nakaniec - po prekladoch do západoeurópskych jazykov - aj do čínštiny. Významní historici Trnavskej univerzity Kazy, Katona, Pray, Kaprinai, Timon sa citujú dodnes. Na Trnavskej univerzite vytváral Samuel Timon konceptu dejín slovenského národa a z jeho myšlienok o Slováckoch vychádzalo potom naše národné obrozenie. Známe sú pokusy založiť aj katedru slovenského jazyka i návaznosť Berholákovho *Slowára* na slovníkovú tvorbu Trnavskej univerzity. Báseň poslucháča práva Štefan Seleckého *Obraz panej krásnej perem malovaný*, ktorá má v Trnave svoje prebývání charakterizuje Trnavskú univerzitu takto:

Ona též Trnavu miesto vychýrila.
po krajinách, ktorým prv známa nebyla...
pro řu z Turek, z Tatar, z Rusi aji z Polska,
ludé se zbhájí z Moravy, ze Slezka,
též z Chorvackej zemi i ze Sedmohradskej
do Trnavy idú kvůli paní peknej:
z Čech, ze Štajer, z Rakús miesto našívujú...
i Vlaši v Trnave též sa nachádzajú
od Ríma na divy paní prichádzajú...

Za celé obdobie existencie univerzity nepochopilo mesto jej význam a až po odstahovaní sa do Budína chodili delegácie cisárovi prosiť aspoň o niektorú z fakúlt. Rektor Trnavskej univerzity použil v jednej obhajobe poslucháčov (treba povedať, že nech študenti urobili čokolvek, vedenie bolo vždy na ich strane, aj keď to nebolo právne najčistejšie) takúto formuláciu: *Certe nomen Tyrnaviae per Academiam universae Europae inclaruit, quod alias mansisset obscurum...meno Trnavy sa dostalo do celej Európy len vďaka univerzite, inak by o nej nik nevedel...* V zdôvodnení cítíť nahromadené výčitky smerom k Trnave, ale aj vedomie, čo univerzita pre mesto znamenala.

Arcibiskup Pázmaň vyšiel z maďarského etnického prostredia, ale v Trnave chcel mať univerzitu pre všetky národy

Uhorska a Trnavská univerzita takou bola za celé obdobie existencie. Južní Slovania nemali univerzitu (až neskôr vznikla v Záhrebe podľa vzoru Trnavskej univerzity) a tak hned po otvorení sa stala ich refugiom - pre profesorov i poslucháčov (predovšetkým Chorvátov). Prvý rektor Trnavskej univerzity Juraj Dobronocký sa narodil roku 1588 v Lendave, Slovensko a zomrel roku 1644 v Trnave, Slovensko. Zvlášť v prvých deceniach je nápadná prevaha neuhorškých profesorov. Tito cudzinci pochádzali najmä z rakúskych zemí - Uhorsko bolo súčasťou Provinciae Austriae - Rakúskej provincie Spoločnosti Ježišovej, ale v Trnave pôsobili aj profesori pochádzajúci v Čech, Poľsku, Nemecku, Lotrinsku a pod. Univerzita bol živý organizmus, ktorý posúval mesto do európskych súvislostí.

Trnavská univerzita obnovená

V dňoch 14.-16. júna 1991 zasadala v Trnave Akreditačná komisia Slovenskej a Českej republiky, jej úlohou bolo preveriť situáciu na mieste: či je Trnava schopná a pripravená prijať obnovenú univerzitu. Členovia komisie odchádzali po rokovaniach s mestskými činiteľmi presvedčení, že Trnava pripravená je. Dňa 25. februára 1992 predložila skupina poslancov Slovenskej národnej rady návrh zákona na konštituovanie Univerzity v Trnave. Dôvodová správa k zákonom hned v prvej vete zdôrazňuje tradíciu Trnavskej univerzity z rokov 1635 - 1777 a považuje za naliehavé „využiť tento klenot slovenského národa pre súčasné snahy o obrodu jeho duchovnej slobody, kultúry a humanizmu“. Nezanedbateľnú úlohu tu zohral aj harmonický rozvoj mesta, sídla arcibiskupstva a jej spádová poloha; tiež kultúrne zázemie s divadlom, niekoľkými spevokolmi, hudobnými telesami, Spolkom sv. Vojtecha, Štátnym archívom, Západoslovenským múzeom, Krajskou knižnicou, starými knižničnými fondami vytvára optimálne podmienky aj výskumnej práci vrátane zapojenia sa do medzinárodného výskumu. Mesto ponúklo univerzite budovy a vyslovila sa nádej, že raz do stane univerzita aj svoje pôvodné priestory. Dňa 25. marca 1992 Slovenská národná rada návrh zákona (č.191/1992) schválila s účinnosťou od 1. júla a už 12. mája 1992 vymenoval prezident Českej a Slovenskej federatívnej republiky za prvého rektora Trnavskej univerzity RNDr. Antona Hajduka, DrSc.

Akademický senát Trnavskej univerzity dňa 1. septembra 1992 zriadil Fakultu humanistiky a Pedagogickú fakultu a 8. novembra 1992 sa konala v preplnenom Mestskom divadle inaugurácia Trnavskej univerzity za prítomnosti mnohých rektorov, cirkevných hodnostárov, zástupcov štátnych a mestských úradov, prvých poslucháčov a hostí. Bola to hviezdná hodina Trnavy. Rektor Trnavskej univerzity nadviazał v inauguračnom prejave na slávne tradície Trnavskej univerzity a na odkaz jej zakladateľa.

Dňa 1. júla 1994 konštituoval Akademický senát zo sociálnozdravotnej sekcie Fakulty humanistiky samostatnú Fakultu ošetrovateľstva a sociálnej práce; dňa 15. septembra 1994 zriadil rektor Trnavskej univerzity so súhlasom provinciála Spoločnosti Ježišovej pri Trnavskej univerzite Teologický inštitút sv. Alojza. Po dohode so spišským biskupom PhDr. Františkom Tondrom a predsedom Konferencie biskupov Slovenska Rudolfom Balázom ustanovil rektor Trnavskej univerzity 29. júna 1995 Pedagogický inštitút sv. Ondreja v Ružomberku. Teologický inštitút sv. Alojza povýšil rektor Trnavskej univerzity 23. októbra 1997 na Teologickú fakultu Trnavskej univerzity. Doterajší prudký rast fakúlt ukončil rektor 1. októbra 1998, keď začal a ustanovil Právnickú fakultu Trnavskej univerzity. (9)

V preambule svojho Štatútu z roku 1996 hlásia sa Trnavská univerzita k historii a tradícii Trnavskej univerzity z rokov 1635-1777, k jej duchovným a kresťanským hodnotám, chce ich chrániť a rozvíjať, pokladá za potrebné a oprávnené plnenie týchto úloh;

Univerzitné budovy v Trnave dnes (2002)

hlásia sa k Veľkej charte európskych univerzít, je za úplnú nezávislosť od politickej a ekonomickej moci, chráni a realizuje kresťanské princípy, chce slúžiť pravde, slobode a humánnym ideálom ľudstva, chráni duchovné a morálne hodnoty, vzdeláva a vychováva poslucháčov v duchu ekumenizmu, tolerancie a vzájomnej úcty, chráni ľudský život a dôstojnosť človeka od počiatia po prirodzený koniec, hlásia sa k spolupráci s univerzitami a vedeckými ústavmi na Slovensku a v zahraničí.

Pri desiatom výročí obnovenia má Trnavská univerzita päť fakúlt:

Fakulta humanistiky vzdeláva v spoločenských a humanitných disciplínach a rozširuje ich o kresťanský rozmer v ôsmich odboroch: dejiny umenia a kultúry, filozofia, história, klasická archeológia, klasické jazyky, politológia, psychológia, sociológia. Spolupracuje so zahraničnými univerzitami v programe TEMPUS a CEEPUS.

Pedagogická fakulta pripravuje učiteľov pre základné školy v dvoch odboroch na základoch kresťanstva a humanizmu: učiteľstvo pre I. stupeň základných škôl, učiteľstvo pre 5.-9. ročník základných škôl. Fakulta rieši výskumné úlohy KEGA, TEMPUS a VEGA.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce poskytuje vysokoškolské vzdelanie v odboroch verejné zdravotníctvo, sociálna práca, ošetrovateľstvo, rehabilitácia, laboratórne vyšetrovacie metódy, charitatívna a misijná práca. Na výskum a prevenciu AIDS otvorila fakulta dve kliniky tropickej medicíny v Nairobi (Keňa) a v Južnom Sudáne; spolupracuje s paralelnými fakultami v zahraničí, predovšetkým s fakultou zdravotníctva v Scrantone, USA.

Teologická fakulta je ukončením vývinu od Teologického inštitútu sv. Alojza, ktorý začína so súhlasom generála Spoločnosti Ježišovej roku 1941 v Banskej Bystrici a roku 1994 sa včlení do Trnavskej univerzity. Úlohou Teologickej fakulty je dať úplné vzdelanie rehoľníkom - budúcim knazom i laikom. Fakulta má tri odbory: katolícka teológia, kresťanská filozofia a učiteľstvo so specializáciou na katolícku náboženskú výchovu pre 5.-9. ročník základných škôl. Teologická fakulta spolupracuje s európskymi filozofickými a teologickými fakultami Spoločnosti Ježišovej. Teologická fakulta vyvíja rozsiahlu publikáčnu činnosť (zborníky, skriptá, monografie) a realizuje aj štúdium Univerzity tretieho veku.

Právnická fakulta umožňuje päťročné magisterské štúdium v odbore právo, aby absolventi mohli po obhájení diplomovej práce a štátnej skúške vykonávať funkciu prokurátora, sudskej, notára, komerčného právnika, resp. pracovať v štátnej správe, v samospráve i diplomacii.

POKRAČOVANIE NA STR. 17

Čestní hostia

Prof. H. Mieczkowska odovzdáva certifikáty

SLOVAKISTICKÝ VEČIEROK

Dvere nášho Spolku sú otvorené pre každého, kto sa chce dozvedieť niečo viac o Slovácoch a Slovensku, alebo o našej národnostnej menštine. Návštevníkov máme veľa a nechýbajú medzi nimi ani študenti slovakistiky Jagellovskej univerzity. Je už peknou tradíciou, že práve oni každoročne organizujú v priestoroch nášho sídla na ulici sv. Filipa slávnoštné pasovanie na študentov poslucháčov prvého ročníka. Je to symbolický akt prijatia mladých ľudí do študentských radov a akademickej obce.

Posledné pasovanie sa konalo 16. decembra a zúčastnili sa ho: vedúca katedry slovakistiky prof. Halina Mieczkowska, Dr. Maryla Papierzová, Dr. Barbara Suchoň-Chmielová, Dr. Zbigniew Babik, Mgr. Vlasta Juhniewiczová, Mgr. Gabriela Zoričáková, Mgr. Rafał Majerek, tajomník ÚV SSP Eudo-

mír Molitoris, šéfredaktor Života Ján Šternog, početná skupina študentov slovakistiky JU a ďalší.

Stretnutie prebiehalo v milej, prialiskej atmosfére. Študenti a hostia sa výborne zabávali. Kým došlo k pasovaniu, starší študenti pripravili pre svojich mladších kolegov niekoľko súťaží, ktoré mali overiť ich vedomosti o Slovensku. Otázky boli ľahšie i ľahšie, ale prvoročiaci si s nimi hravo poradili. Na svojich odpovediach sa pobavili nielen oni, ale aj publikum. Keď v tejto skúške obstáli, mohli byť pasovaní na študentov. Symbolom toho bol slávnoštný certifikát, ktorý im odovzdala vedúca katedry slovakistiky H. Mieczkowska. Profesorka Mieczkowska blahoželala novopečeným študentom slovakistiky a všetkým prítomným zaželala veselé Vianoce, ako aj príjemný zvyšok večera.

Po tomto slávnoštnom akte sa podujatie ešte viac rozprúdilo. Príjemnú atmosféru dotvárala aj slovenská hudba, pri ktorej sa mohli všetci zabávať. Zábava pokračovala do neskôrnych večerných hodín, až sa nikomu ani nechcelo ísť domov. Prvoročiaci mali zároveň možnosť porozprávať sa so svojimi staršími kolegami o študentských problémoch a iných záležitostach.

V súčasnosti na JU slovakistiku študuje okolo 60 študentov na dennom štúdiu. Okrem toho je ešte možnosť dľžkového bakalárskeho štúdia, ktoré je zamerané na spoznávanie slovenských dejín a kultúry. Zatiaľ takúto formu štúdia využíva 16 študentov prvého ročníka a 5 študentov druhého ročníka. Ako vidíme, počet záujemcov o slovakistiku z roka na rok stúpa. Je to príležitosť aj pre našu krajskú mládež. Bolo to iste vydarené podujatie, na ktoré budú všetci milo spomínať.

Text a foto: AGÁTA KLUKOŠOVSKÁ

Všetci prvoročiaci spolu

Slovakisti počas besedy a pohostenia

Záber z otvorenia – pri slove básnik A. Straka

Účastníci stretnutia

STRETNUTIE SLOVENSKÝCH A POLSKÝCH BÁSNIKOV

7. januára 2003 sa v galérii nášho Spolku stretli básnici z Krakova a Žilinského kraja a ďalší milovníci poézie pri príležitosti prezentácie básnickej zbierky nazvanej Spotkanie-Stretnutie. Podujatie zorganizoval náš Spolok v spolupráci s Krajským úradom a Regionálnym osvetovým strediskom v Žiline, vďaka ktorým bola zbierka vydaná.

Podujatie otvoril tajomník ÚV SSP Ludomír Molitoris, ktorý privítal zhromaždených, medzi ktorými o.i. boli: prednosta Krajského úradu v Žiline a básnik Anton Straka, predseda krakovskej Konfraternie básnikov Jacek Lubart-Krzysica, krakovskí básnici Józef Baran, Kry-

styna Szлага, Aarne Puu, Barbara Brandysová, Adam Ziemianin a Anna Kajtochowá, ilustrátor zbierky Wojciech Kowalczyk, prekladateľky básní Maryla Papierzová a Bogumiła Suwarová, šéfredaktor Života Ján Špernoga, bývalý riaditeľ Cepelie v Krakove Jozef Spišiak, predseda krakovskej MS SSP Jerzy M. Bożyk, učitelia a študenti slovakistiky JU v Krakove a ďalší.

Slova sa potom ujal a celé podujatie viedol J. Lubart-Krzysica, ktorý oboznámił prítomných so vznikom zbierky obsahujúcej verše polských a slovenských básnikov a podákoval za spoluprácu A. Strakovi, prekladateľkám a vedeniu nášho Spolku, ktorý zbierku vydal. Prehovoril aj A. Straka, ktorý hovoril o svojich básnach v zbierke Stretnutie.

Potom už nasledovala „chvíľa poézie,” ktorú recitovali prítomní básnici, o.i. A. Straka, J. Baran, B. Brandysová, A. Kajtochowá, W. Kawiński, J. Lubart-Krzysica, A. Puu, K. Szлага, A. Warzecha a A. Ziemianin.

Poznamenajme, že v zbierke sú uverejnené básne takých slovenských básnikov, ako Peter Ďurkovský, Elena Holbová, Milan Kováč, Milan Lechan, Peter Mišák a Ondrej Nagaj.

Po recitáciách nasledovala beseda, v ktorej sa hovorilo o.i. o otázkach interpunkcie v súčasnej poézii, o kritériach počas výberu autorov a o práci prekladatelov.

Priatelský večer poézie ukončil L. Molitoris, ktorý rozdal účastníkom prezentácie kalendáre Života 2003 a pozval ich na pohárik dobrého vína.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

Beseda pri poháriku vína

TRNAVSKÁ UNIVERZITA...

DOKONČENIE ZO STR.15

Univerzitná knižnica Trnavskej univerzity vznikla prevažne z darov, fondy sa systematicky dopĺňajú nákupmi aj kníh vydávaných v zahraničí; používa automatizovaný systém RAPID-LIBRARY.

Trnavská univerzita živo spolupracuje predovšetkým s katolíckymi univerzitami v Budapešti, Lubline, Ríme, Eichsädte, Scrantone, ale aj so štátnymi univerzitami (Praha, Lodž, Mnichov, Záhreb, Štokholm, Londýn, Aberdeen, Scenic Highway).

Obnovená Trnavská univerzita nechce v ničom zostať dlžná povesti predchodyne. Pôsobí symbolicky v budove v rohu stareho Univerzitného námestia a v tieni Univerzitného chrámu. Patrí jej už vynovená budova Lekárskej fakulty a naučila sa veriť, že nie je ďaleko deň, keď sa jej vráti vlastný stánok, sídlo Múz a domov Pallas Atény. Od svojho prvého dňa znovuzrodenia sa v permanentnom zápase o svoju holú existenciu naučila augustínovsky *credere, quia impossibile* - veriť, pretože je to nemožné. A to je zázrak. Žiť denne v tomto zázraku, byť ešte zato aj platený, je možné jedine za Hornej rézie. (10)

**Prof. PhDr. JOZEF ŠIMONČIČ, CSc
Katedra historie FH TU**

Poznámky

- 9) ŠIMONČIČ, J.: - ŠKOVIERA, D.: c.d., dokumenty č. 10 - 18. (rukopis).
- 10) ŠIMONČIČ, J.: Trnavská univerzita a mesto a Európa. I: Studia historica Tyrnaviensia I. (Ed. Jozef Šimončič). Trnava 2002, 17-23. ISBN 80-89074-14-6.

Krajanka A. Kubíková, členka mestskej rady v Mikołowe

Členovia bratislavského súboru Gymnik so sliezskymi krajancami

Z KRAJANSKÉHO DIANIA V SLIEZSKU

Sliezski krajania sa už tradične stretávajú na záver roka, kedy hodnotia svoju činnosť a pripravujú plány na nastávajúce obdobie. Posledné takéto stretnutie sa konalo 7. decembra 2002 v krajanskej klubovni v Mikołowe. Frekvencia bola dobrá, aj keď viacerí členovia MS museli prísť z dosť vzdialených sliezskych miest. Program stretnutia bol zaujímavý, keďže organizátori spojili v ňom krajanské schôdzovanie s prvkami dávnych ľudových zvykov, stretávaných o.i. počas ondrejských večerov, s lúskaním fazule, mikulášskymi darčekmi a pod.

Lúskanie fazule, ktoré bolo prvým číslom programu, pripominalo trochu dávne priadky. Každý účastník mal pred sebou kôpku fazule, ktorú musel vylúskat. A tak, ako na priadkach, aj pri tejto práci sa spievalo v sprievode harmoniky, besedovalo a žartovalo. Cez prestávku, keď sa práca skončila, si mohli účastníci poprezeráť knižnicu, fotografické nástennky buď si zalistovať v ročníkoch Života a iných časopisoch. Čoskoro domáca, kr. Štefánia Knapčíková, prekvapila krajanov a ponúkla ich tanierom uvarenej fazule, ktorú vylúskali, ako aj pohárom slovenského vína.

V takomto príjemnom ovzduší začali členovia MS prehodnocovať minulý rok so všetkými podujatiami, ktoré usporiadali. Bolo to o.i. fašiangové stretnutie v konzuláte ČR, krajanský víkend

na rozlúčku so zimou v Skrzycznom, dni slovenskej kultúry v Poľsku, stretnutie krajanov na koncerte slovenského umeleckého kolektívu v amfiteátri v Szczyrku, zájazd sliezskych krajanov na Slovensko, septembrová vatra na rozlúčku s letom, no a ondrejský večierok v krajanskej klubovni v Mikołowe. Počas diskusie, ktorú začal kr. J. Želinský, sa o.i. konštaovalo, že spomínanej akcie sa tešili veľkému úspechu. Keďže ich termíny sú vopred známe, krajania sa ich aj bez osobitných pozvánok radi zúčastňovali. Podotýkalo sa tiež, že treba nadálej dbať o upevňovanie národného povedomia, najmä medzi mladými.

Diskusia sa nemohla vyhnúť ani finančným otázkam, ktoré v značnej miere podmieňujú činnosť MS. Krajania s ľútosťou konštaovali, že pre MS nastalo ľažké obdobie, keďže ubudli viacerí doterajší sponzori, ktorí podporovali krajanské akcie, a na ich miesto sa zatiaľ ešte nenašli noví. Treba ich však hľadať, aby MS mohla nadálej pokračovať vo svojich aktivitách v doterajšom rozsahu.

Za veľký úspech uznali prítomní výsledky posledných komunálnych volieb v Sliezku. Totiž za členku mestskej rady v Mikołowe bola zvolená krajanka Anna Kubíková, asi ako jediná kandidátka z krajanského prostredia. Srdečnej jej gratulujeme a do budúcnosti jej želáme veľa zdravia a úspechov v jej spoločenskej i krajanskej činnosti.

Brono

Spomienka na letný víkend v Skrzycznom. Foto: B. Knapčík

NAŠI VYSTĀHOVALCI

Ako som už svojho času písal, na Spiši boli v 20. storočí dve veľké vlny vystáhovalectva – v medzivojnovom období a v posledných dvoch-troch desaťročiach minulého storočia. Ludia odchádzali hlavne do zámoria (Spojených štátov a Kanady), ale nielen – predovšetkým za prácou a lepším životom. Spočiatku odchádzali najmä jednotlivci, ktorí plánovali pobudnúť v zámorií niekoľko rokov, zarobiť si a vrátiť sa domov. Za zarobené peniaze by si potom mohli prilepiť život. V posledných dvoch desaťročiach je však čoraz častejším javom odchod celých rodín, čo značuje, že ide o vystáhovalectvo dlhodobé.

Nevyhľa sa tomu ani naša obec Fridman, odkiaľ sa vystáhovalo, najmä v poslednom štvrtstoročí, takmer 170 osôb. Naše dediny pustnú, zanikajú hospodárstva, domy za vyprázdnujú. Dnes stojí vo Fridmane už okolo tridsať prázdnych usadlostí.

Vystáhovalectvu do Ameriky sa nevyhol, alebo skôr podľahol mu, aj dlhoročný predsedu nášho Spolku vo Fridmane Karol PRELICH s rodinou. Bol tretím predsedom MS od založenia našej organizácie, po Vojtechovi Žolondekovi a Andrejovi Organičákovi. Karolov otec Pavol Prelich bol dobrý a tvrdý Slovák. Ked sa po vojne naši krajania začali organizovať, bol medzi nimi a aktívne sa podieľal na všetkých organizačných práciach. Bol vlastne spolu-zakladateľom Miestnej skupiny vtedajšieho Spolku Čechov a Slovákov vo Fridmane. Slovenské povedomie, krajanskú obetavosť a nebojácnu náтуru zdedil poňom aj syn Karol, ktorého, ako som už spomenul, fridmanskí krajania v druhej polovici šesťdesiatych rokov zvolili za predsedu MS. Ako predsed bol veľmi aktívny a iniciatívny, rozvážne viedol miestnu skupinu, povzbudzoval národné povedomie krajanov, organizoval rôzne kultúrne podujatia v obci, propagoval náš časopis Život. V tom všetkom mu veľmi aktívne pomáhala manželka Helena, rodemá Taziková, s ktorou sa oženil v roku 1957.

Prelichovci mali pekné gazdovstvo, na ktorom vzorne hospodársili. Mali svoj dom i hospodárske budovy, ktoré im,

žiaľ, počas požiaru v roku 1952 zhoreli. Hoci si všetko nanovo vybudovali, v tom o.i. pekný poschodený dom, rozhodli sa jednako vystáhovať do Spojených štátov, čo sa im vďaka priaznivému žrebovaniu napokon podarilo. Osídliili sa v Cliftone v štáte New Jersey. Deti im vyrástli a založili si vlastné rodiny, takže na návrat už určite nepomýšľajú, tým viac, že dnes na Spiši je tažko o prácu a z polnohospodárstva by sa neuživili.

Karol a Helena Prelichovci žijú už v USA viac rokov, ale stále sa cítia Slovákm a Spišiakmi. Pripomína im to i náš časopis Život, ktorý si aj tam sústavne predplácajú. Pripomína im rodný kraj i obec, po ktorých stále veľmi túžia. Nie div, že keď k nim Život dôjde, nechávajú všetko bokom a najprv si ho prečítajú. Až potom prídu na rad domáce povinnosti. Prispievajú tiež na rôzne podujatia vo Fridmane, z ktorých príjem je určený na obecné ciele, za čo im

aj touto cestou chcem vyjadriť srdečné podakovanie. Vlani oslavili Prelichovci 45. výročie manželského Života a my im prajeme, aby v zdravi oslavili manželskú päťdesiatku - zlatú svadbu. Snáď vo Fridmane?

Poznamenajme na záver, že po vystáhovaní funkciu predsedu MS SSP vo Fridmane prevzal krajan Ján Rusnáčik, ktorý však taktiež vycestoval do USA. Na jeho miesto zvolili krajania Františka Plevu, ktorý ju plní dodnes a teší sa všeobecnej úcte krajanov a všetkých občanov.

JÁN BRINČKA

Manželia Helena a Karol Prelichovci

KRÁTKO Z ORAVY

21 študentov 3. a 4. ročníka jablonského lýcea, učiacich sa slovenský jazyk, písalo 17. januára t.r. skúšobné maturitné testy zo slovenského jazyka, ktoré pripravila Okresná skúšobná komisia v Krakove. Ide o prípravu na nové maturity, ktoré sa budú konať v roku 2005.

* * *

Január na stredných školách prebieha v znamení slávnostného odovzdávania zelených maturitných stu-

žiek. V jablonskom lýceu sa stužková slávnosť konala 18. januára t.r. Túto školu končí v tomto roku 105 štvrtákov a 9 študentov chce maturovať aj zo slovenského jazyka.

* * *

Zima, ktorá s plnou silou zavítala v januári na Oravu a spôsobila značné problémy cestárom a vodičom, priniesla veľa radostí deťom, ktoré sa konečne mohli začať sánkovať, lyžovať, stavať snehulianky a pod.

PETER KOLLÁRIK

Predsedníčka OV G. Prilinská otvára stretnutie

Modlitba za zosnulých krajanov

Fašiangy, Turíce, Velká noc príde - takto si v minulosti na našich dedinách spievali mladí. Začínali sa fašiangy - čas radostí, zábavy, tancov a plesov, ale aj obdobie, kedy sa uskutočňuje mnoho krajanských podujatí. Patria k nim aj oblátkové stretnutia v miestnych skupinách.

V Jablonke

Obvodné oblátkové stretnutie spojené s mimoriadnym zasadaním OV SSP sa v tejto obci uskutočnilo 12. januára t.r. Zúčastnili sa ho predsedovia a aktív miestnych skupín SSP z Jablonky, Podvľka, Dolnej a Hornej Zubrince, Malej Lipnice, Pekelníka, Chyžného, Podsrnia a Harkabuza a delegáti na 11. zjazd SSP. Oravskí krajania sa najskôr stretli na slovenskej sv. omši v miestnom kostole Premenenia Pána, odkiaľ sa pobrali do slávnostne vyzdobenej a vykûrenej klubovne. Stoly boli prikryté bielymi obrusmi a na nich plno všelijakých dobrôt - záuskov, chlebíčkov a pod., ktoré pripravili manželia Genovéva a Eduard Prilinskovi za pomoci tunajších gazdiniek. Keď nadišla určená hodina, miestnosť bola zaplnená do posledného miestečka. Oblátkové stretnutia v Jablonke totiž patria k najobľúbenejším podujatiam, ktorých sa krajania každý rok radi zúčastňujú.

Stretnutie otvorila predsedníčka OV SSP na Orave Genovéva Prilinská, ktorá privítala zhromaždených, v tom pod-

Krajania spievajú koledy

OBLÁTKOVÉ STRETNUTIA

predsedu a člena predsedníctva ÚV SSP Róberta Kulaviaka z Dolnej Zubrince a Františka Harkabuza z Harkabuza a redaktora Života a zažela im veľa zdravia a všetko najlepšie v novom roku 2003. Zhromaždení si potom minútou ticha uctili pamiatku zosnulých krajanov a spoločne sa za nich pomodlili. S krátkym novoročným pozdravom potom vystúpil predsedca MS SSP v Jablonke Alojz Bugajský, ktorý zaželal všetkým šťastný nový rok, podľa krajana za hojnú účasť na stretnutí a vyslovil presvedčenie, že si aj nadáľ budú uchovávať svoje národné presvedčenie a rovňať krajanskú činnosť.

Po jeho vystúpení nadišla azda najkrajšia chvíľa, keď sa všetci navzájom delili oblátkami, vianočným symbolom počoa a do nového roka 2003 si priali všetko najlepšie, hlavne veľa zdravia, pokoja a osobnej pohody. Na mnohých tvárách sa zračilo hlboké dojatie. Odzneli tiež viaceré novoročné vinše, príležitostné prejavy a nechýbali samozrejme ani prípitky.

Nasledovalo pracovné zasadanie výboru OV SSP, na ktorom sa o.i. navrhovalo doplniť počet delegátov na 11. zjazd do

Chvíľka zamyslenia nad ďalšou činnosťou Spolku

Oravskí krajania sa delia oblátkou

Krakova, keďže niektorí z nich budú už nie sú medzi nami, ako napr. krajčan Jozef Cabala z Jablonky, iní sú vážne chorí a zjazdu sa nemôžu zúčastniť. F. Harkabuz potom vyzval predsedu revíznej komisie ÚV SSP Jána Švienteka z Pekelníka, aby komisia pripravila na zjazd správu o finančiach a hospodárení Spolku za uplynulé obdobie. G. Prilinská, V. Bogaczová, R. Kulaviak, C. Zboreková, M. Kašpráková a M. Soľava hovorili o.i. o nutnej potrebe kúpy pozemku v Jablonke, na ktorom by mal vyrásť Dom slovenskej kultúry, zamýšlali sa tiež nad obnovením vyučovania slovenského jazyka v Jablonke a iných obciach, niektorí sa zasa stažovali, že jablonský kňaz S. Górecki posielal nespokojných krajanov z Jablonky na slovenské sv. omše do Trstenej a pod. Na záver sa všetci zhodli, že s týmito otázkami vystúpia na zjazde SSP a budú náстоjiť na ich rýchlosť vyriešení.

Po besede prišiel čas na obed, po ktorom sa celá sála rozvručala spevom, veď na novoročnom stretnutí nemohli chýbať koledy, ktoré si krajania spolu zaspievali. Odznelo niekoľko známych kolied, napr. Dobrá novina, Čas radosti, veselosti, Pásli ovce valasi, Povedzte nám pastierovia, Radujme sa, ve selme sa a iné.

Keď dozneli posledné koledy a blahoželania, krajania sa s príslubom stretnutia na 11. zjazde SSP a na iných kultúrno-spoločenských podujatiach spokojne rozchádzali do svojich domovov.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

Krajania z Novej Belej na večierku

Stretnutie v N. Belej otvára predsedníčka MS J. Majerčáková

V Novej Belej

Tohtoročné stretnutie v tejto obci sa konalo v sobotu 11. januára v miestnej hasičskej zbrojnici, kde sa večer zhromaždili krajania, od najmladších až po najstarších. Miestny výbor SSP vynaložil veľa úsilia, aby stretnutie bolo pestré a zaujímavé.

Stretnutie otvorila predsedníčka MS SSP Jana Majerčáková, ktorá o. i. povedala: - Je to už rok, ako sme sa stretli naposledy na oblátkovom večierku a tento uplynulý rok bol určite pre každého z vás rokom plným radosti, ale aj starostí. Dnes máme príležitosť zaspomínať si na to, čo bolo, a urobiť si plány do budúcnosti. Do nového roka vám prajem pevné zdravie, nech vás dary božej milosti po celý rok chránia, nech vám Boh dá mnoho šťastia, radosť a požehnania. Nech vás nikdy neopúšťa dobrota betlehemskej dieťaťa, nech zehnáva vaše rodiny a chráni od všetkého zlého a každého nešťastia, nech poteší všetkých chorých a opustených, chráni cestujúcich a dá pokoj a svornosť medzi ľuďmi.

Medzi pozvanými hostami boli: podpredseda ÚV SSP a zároveň riaditeľ Slovenskej základnej školy č. 2 v Novej Belej Dominik Surma s manželkou, predsedu OV SSP na Spiši František Mlynarčík s manželkou, beliansky farár K. Konior-

DOKONČENIE NA STR. 25
FOTOREPORTÁŽ Z NOVEJ BELEJ NA 3. STR. OBÁLKY

Tancuje beliansky súbor Spiš

Francis Quarles mal vo zvyku zavrieť oči, keď bol unavený, alebo keď sa nudil. Raz dokonca vyriešil vraždu so zatvorenými očami.

Obetou toho prípadu bola dosť čudná stará dáma Jenny Adamsová, ktorá žila so svojou neterou v Highgate Hill v dome plnom všelijakých starožitností. Bola veľkou zberateľkou všetkých ozdobných predmetov viktoriánskeho štýlu od miniatúrnych obrázkov až po perlové kazety a zhromažďovala aj suveníry, čo jej pri pomínali historické udalosti alebo mestá, ktoré navštívila. Jej prijímací salón bol preplnený masívnym mahagónovým nábytkom, sekretárm, vysokými skriňami a tiažkými kreslami. To všetko zdobili čačky vyrobené na oslavu jubilea kráľovnej Viktórie, reliéfy Mafekingu, konca bùrskej vojny a všetkých veľkých udalostí anglickej histórie. Medzi suvenírmy z cest boli popolníky z Brightonu, kamienky v porceláne z Edinburghu, rozlične sfarbené piesky z Alum Bay i obraz chalúh z Penzance.

V tomto prijímacom salóne našli Jenny Adamsovú mŕtvu. Zomrela na úder do hlavy jednou z jej drahocenností - malou soškou Psyché, ktorá mala na spodku napísané: „Kúpené na ceste domov z pamätej návštevy Cheddar Gorge v auguste 1911, Jenny Adamsová.“

Francisa Quarlesa ten prípad zaujal, pretože trochu poznal Jenny Adamsovú a cítil k nej akúsi úctu ako k staršej dáme. Trochu ho prekvapi-

lo, keď mu zatelefonovala Rosa Spadová a požiadala ho, aby prišiel do Highgate. Rosa, asi päťdesiatročná odmeraná žena s popolavou tvárou, mu ponúkla značnú sumu, keď sa tohto prípadu ujme a nájde vraha. Celkom chladne mu povedala, že ona sama je jednou z podozrivých.

- Teta Jenny bola veľmi bohatá a podľa jej závestu všetci traja zdedíme peknú kôpku peňazí. Pravdaže, všetci traja sme to vedeli. A tak si ľudia myslia, že to urobil niekto z nás. Pravdu povediac, ani o tom veľmi nepochybujem.

S prekvapujúcou chladnosťou dodala: - Môžem vám tiež povedať, že nik z nás nemá alibi na utorok večer, keď zavraždili tetu. Ja som šla do kina, Charles na návštevu k priateľovi, ktorý neboli doma, a Deverell kupoval nejaké knihy v Hampsteade a ľahko sem mohol odskočiť. - Uškrnula sa. - Je to ako keby vám z troch zakrytých karát dali hádat, ktoré je eso, pán Quarles. Našli by ste ho?

Quarles sa na ňu uprene pozrel.

- Nejeden vrah sa pokúšal najaať si ma na vyriešenie vraždy. Keď sa na to dám, dovediem to do konca.

- To práve chcem, pán Quarles.

Nechala ho samého v salóne. Pohľadom blúdil po všetkých predmetoch, ktoré sa tu nachádzali, a rozmyšľal o hrabivosti človeka. Bola to pravda, že Jenny Adamsová premárnila peniaze iba na nákup bezcenných harabúrd? Určite nemala vodus - Charles sa striasol od hrôzy, keď sa pozrel na modernú napodobeninu starých vypuklých džbánikov, na vyšívané gobelíny, na model Tower Bridge v orieškovej škrupinke.

Medzi gýčmi bolo však aj pári peknych vecí. Napríklad perlové kazety vsadené do besiedky, staffordshirske psy, niekoľko pestrých akvarelov, ktoré vyzerali, akoby ich bol maľoval Morland, kanvička, ktorú navrhli Eric Ravilious ku korunovácii Georga VI. a kanvička Richarda Guyatta ku korunovácii kráľovnej Alžbety II. Tieto dve kanvičky stáli na kozube po oboch stranach otriasného pekinského psa.

Quarles tam polhodinu postál neľopojne poklepávajúc prstami po operadlách stoličiek, nazrel do košíkov s ručnou prácou a prezrel si stoličku, na ktorej sedela Jenny Adamsová, keď ju zavraždili. Nevedel by presne povedať, čo vlastne hľadal. V skutočnosti aj tak nič nenašiel.

Quarlesov priateľ, inšpektor Leeds, sa priznal, že si s tým prípadom nevie rady. - Tá stará dáma poznala svojho vraha. Musela ho vpustiť dnu alebo mal kľúč. Určite to bol jeden z tých troch, ale ktorý? Každý zdedí zo dvad-

JULIAN SYMONS NÁJDITE ESO?

- Spomínali ste troch. Kto je to okrem vás?

- Moji bratia Charles a Deverell Spade. Sme najbližší príbuzní tety Jenny a podľa jej vôle sa peniaze majú rozdeliť na tri rovnaké diely.

- Rukou ukázalo po izbe, kde sedeli.

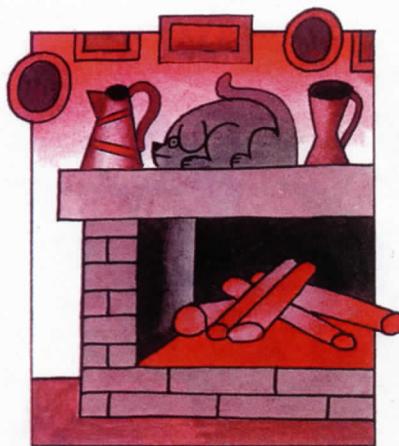
- Okrem peňazí, ktoré premárnila na tieto hlúposti, zostalo jej ešte veľa.

- Nemali ste tetu rada, - povedal Charles. Bolo to konštatovanie, nie otázka.

Rosa Spadová si rukami prešla po sukni. - Dlho som s ňou žila. Pre vás to bola slušná stará dáma, no pre mňa diktátorka. Všetko sa muselo krútiť podľa nej. Nepredstieram ľútosť nad tým, že je mŕtva, ale ja som ju nezabila, a nechcem ani, aby ste ma z toho podozrievali.

- Podľame však k vašim bratom. Povedzte mi niečo o nich.

- Charles vlastní malý autoservis a Deverell kníhkupectvo. Finančne nie sú na tom najlepšie a tie peniaze budú pre oboch požehnaním. Ani jeden kto vieako nevychádzal s tetou Jenny, hoci Charles sem prichádzal raz do týždňa na obed. Deverell sa s ňou pohádal, keď tu bol naposledy, a odvtedy tu už skoro rok neboli.

sat' si a obom bratom to príde veľmi vhod. Rose peniaze až tak nechýbajú, no tá zasa mohla mať iný dôvod, jednoducho už jej tá stará začala íst' na nervy a pohádala sa s ňou. Na soške sme nenašli nijaké odtlačky, v izbe nezostali nijaké cigaretové ohorky ani stopy krvi. Všetci mali motív, všetci mali rovnakú príležitosť - a ani jedného sa mi nepodarilo prichytiť pri klamstve.

Quarles sa vybral k Charlesovi Spadovi. Vošiel do ošumelej kancelárie jeho autoservisu. Nádejny dedič mal červené líca a bola z neho trochu cítit whisky.

- Pokúšate sa zistíť, kto zabil chudetu tetu Jenny, však? Rosa mi povedala, že si vás najala. Želám vám veľa šťastia! Bola to špinavá vražda.

- Kedy ste videli tetu naposledy?

Charles Spade prižmúril modré oči a potom pozrel na Quarlesa: - Pár dní predtým ako zomrela. Každý týždeň tam pravidelne chodím na obed, len tak, aby som ju navštívil. Až ma zmrazí, keď si spomeniem na ten jej tmavý nábytok. Je solídny, pravda, ale ja mám radšej čosi svetlejšie. A potom všetko to haraburdie v salóne, kanvičky, džbániky, psy, obrazy - ani by ste neverili, že to všetko nakúpila na korunováciu a na všetkom je kráľovnino meno alebo obrázok. Popolníky, šálky, mištičky, tanieriky a bohvie, čo všetko ešte ... Viem, boli to jej peniaze, no nemusela ich tak rozhadzovať.

- Mali ste strach, že všetky peniaze pomíňa skôr, ako by ste ich mohli zdediť? - spýtal sa Quarles uhladene.

- No dovoľte! Ja peniaze nepotrebujem! Obchody mi prekvitajú. - Charles Spade sa poobzeral okolo seba a zrejme si pomyslel, že jeho kancelária tomu veľmi nenasvedčuje.

- Nuž občas mi nie je najľahšie, ale ja som starkú nezabil.

Deverell Spade sa veľmi ponášal na svoju sestru Rosu, ale tvár nemal takú popolavú ako ona. Práve vymetal prach spoza pulta svojho kníhkupectva a bol takmer veselý.

- Rosa mi povedala, že príde, pán Quarles, a rád sa s vami zoznámim. Dovoľte mi, aby som bol hneď od začiatku úprimný. Tetu Jenny som ne-

návidel. Keď som tam bol naposledy - bolo to pred rokom - strašne sme sa pohádali. A okrem toho, som na tom veľmi zle. Viest' druhotriedne kníhkupectvo je najlepší spôsob, ako prísť o peniaze. Ale napriek tomu som ju nezabil, ba dokonca mi je aj trochu ľuto, že už nežije. Dáte si šálku čaju?

- Nevideli ste tetu celý rok?

- Takmer. Teraz je november tisícdeväťstopäťdesiaty. A ja som ju viDEL naposledy minulé Vianoce. Odvtedy sme neudržiavalí nijaké styky.

Deverell Spade si uchlipol z čaju.

- Teta bola naozaj čudná nátna a myslím si, že celá tá jej viktoriánska izba je do popuku. Dobré veci pomiešané seno-slama s haraburdím, presne ako v starinárskom kráme.

- Všimol som si párov akvarelov, ktoré vyzerali ako od Morlanda.

Deverell sa rozohnil: - Som si istý, že od Morlanda aj sú. Iste ich lacno kúpila celú hŕbu. Ale určite im neprikladala väčšiu cenu ako tomu obrazu chalúh. A tie dve krásne kanvičky, Raviliusova a Guyattova, po bokoch toho príšerného pekinského psa zo sadry - videli ste už niekedy takú hrôzu?

Veselo bľabotal na túto tému ešte polhodinu, kým sa Quarles nepobral na odchod.

Keď sa vrátil do kancelárie, stále ho prenasledoval pocit, že riešenie tohto prípadu je skryté niekde vo viktoriánskom salóne Jenny Adamsovej. Oprel sa v kresle, nohy si vyložil na stôl a zavrel oči. Opäť videl pred sebou tú izbu. Detailne ju študoval.

Obraz chalúh, Morlandove akvarely, suveníry z Brightonu, Eastbournu, Edinburghu, pevné pohovky, masívne kreslá, Raviliusove a Guyattove kanvičky so sadrovým pekinským psom, obrázky, baňaté džbániky, kazety a päťdesiat iných vecí sa mu premietalo pred očami, kým sa všetko nezlialo do kaleidoskopu tvarov a farieb.

Takmer dve hodiny presedel so zavretými očami. Potom zrazu sám sebe povedal: - Už to mám! - a zatelefonoval inšpektorovi Leedsovi. Našiel vraha.

Inšpektor ho sprevádzal do Spadovho kníhkupectva. Deverell Spade ich privítal milo, ale trochu odmerane. Quarles mu povedal, že si chce len niečo, čo už vypovedal, overiť.

- Videli ste tetu naposledy presne pred Vianocami?

- Áno.

- A odvtedy ste s ňou vôbec nekomunikovali?

- Nie.

- A myslíte si, že ten sadrový pes vyzerá príšerne medzi tými dvoma kanvičkami od Raviliusa a Guyatta?

- Áno. Ale čo má byť? Previerka vku-su?

Inšpektor mu prečítať zatýkač. Deverell protestoval.

- Čo vám mám povedať, aby ste mi verili, že ja som tetu nezabil? A čo s tým má spoločné ten sadrový pekinský pes?

- Pekinský pes - nič, - povedal Quarles. - Ale tie kanvičky veľa ... Potvrdzujú, že ste klamali, keď ste vyhlasovali, že ste tam v poslednom čase neboli.

Deverell zbledoal. - Dokážete to!

- Rád! Richard Guyatt navrhol kanvičky ku korunovácii kráľovnej Alžabet II. Na trh sa dostali len veľmi krátko pred korunováciou, a to bolo druhého júna. A vy viete, že jednu z nich má teta nad kozubom. Ako by ste sa to mohli dozvedieť, keby ste tam neboli bývali od minulých Vianoc?

*Preložila Danica Várošová
(Domová pokladnica 1989)*

KRÁTKO ZO SPIŠA

Nedávno bola ukončená oprava mosta cez rieku Bialku v Čiernej Hore, ktorý bol 17.12. 2002 slávnostne odovzdaný do prevádzky a dostal meno Jana Plucińskiego. Jeho oprava bola spojená s plánovaným zavedením kamiónovej prepravy cez hraničný priechod Jurgov - Podspády. Opravu, ktorá stála vyše 2 mln. zlотовých finančne zabezpečilo Generálne riaditeľstvo verejných ciest. Most je širší o 7 m a spája dva regióny Spiš a Podhalie, preto sa na ňom symbolicky stretli dve kapely, jedna spišská a druhá gorská.

Novembrové búrky a vetry spôsobili obrovské škody v lesoch. V Jurgove a Repiskách sú také miesta, kde ostalo len niekoľko stromov, a preto sa starosta Tatranského okresu obrátil na Vojvodský fond ochrany životného prostredia, aby v tejto oblasti bol vyhlásený stav živelnej pohromy a ma-

jiteľia lesov mohli dostať odškodné. Poznamenajme, že vysadenie jedného hektára novými sadenicami stojí 6 tisíc zlôtých.

Koncom decembra minulého roka sa v Rogožníku konala gminná súťaž v stavbe betlehemov pre žiakov základných škôl a gymnázií novotarskej gminy. Medzi najlepšími boli aj práce krempašských žiakov: Jozefa Lukáša a Gabriela Lukáša.

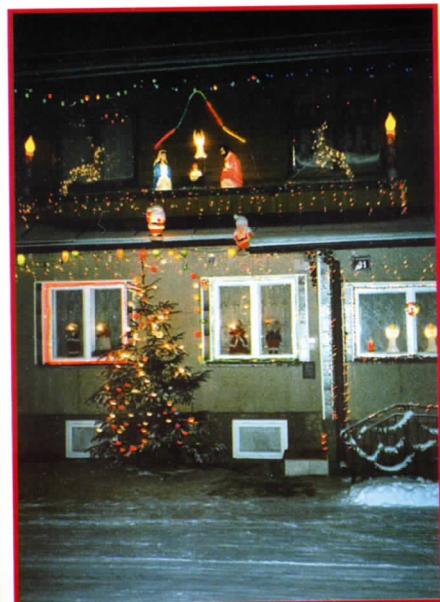
Na Spiši je ešte živá tradícia koledovania (na snímke). Svedčí o tom veľký počet koledníckych skupín, ktoré stretávame na spišských dedinách. Koledníci chodia po domoch recitujú básne, spievajú koledy a hovoria vinše. Za svoje koledovanie vždy niečo dostanú.

V januári sa novobelianski urbáni stretnuli na výročnej schôdzi, na ktorej zhodnotili predchádzajúci rok, prediskutovali viaceré otázky urbárskeho majetku a prijali opatrenia na nastávajúce obdobie.

V Základnej škole v Nižných Lapšoch sa uskutočnila súťaž Betlehemok '2002. Zúčastnilo sa jej stoštyridsať spišských detí. Betlehemy hodnotilo 430 ľudí, ktorí mohli dať 1 až 5 bodov projektu, ktorý sa im páčil. Prvé miesto obsadił Tomáš Cho-

vanec z Jurgova, druhé Dávid a Anna Tkačíkovci z Nižných Lapš, tretie Uršula a Anna Špernogové z Nižných Lapš.

Z roka na rok je na našich dedinách vo vianočnom období čoraz viac vysvetnených domov a záhrad. Pred domami sú vysvetnené figuríny mikulášov, stromčeky (na snímke), betlehemy a pod.

Na začiatku nového roka sa v Krempachoch konala schôdza výboru MS SSP, ktorý prerokoval program podujatí v najbližšom období stretnutia pre detí, fašiangov, krajanského oblátkového stretnutia a pod.

Text a foto:

AGÁTA KLUKOŠOVSKÁ

Pasy pre kravy

Minulý rok sa v celom Poľsku rozbehla akcia krúžkovania hovädzieho dobytka. Každý kus dobytka, najmä kravy, dostane krúžok z umelej hmoty, zvlášť prípravený pre tento cieľ. Týmto spôsobom sa označí okolo 5,5 milióna kráv v celom štáte, čo by pomohlo vytvoriť centrálny register hovädzieho dobytka, ako je to v západných krajinách. Bol by to združenie

informácií obsahujúci základné údaje o každej krave, v tom okres, z ktorého krava pochádza, počítacový kód gminy a pod. Vďaka tomu by zmizli problémy s identifikáciou, napr. kravy chorej na BSE alebo iné infekčné choroby. Preto bude tam aj záznam o každej lekárskej prehliadke, prípadne o chorobách. Bola by to aj možnosť pre chovateľov dobytka starat sa o finančné prostriedky z EÚ na rozvoj chovu hovädzieho dobytka.

Nekrúžkované kusy sa nebude môcť predať ani dať na bitúnok. Akcia je bezplatná. Každý rolník dostáva záznamovú knihu, v ktorej je povinný zapisovať aktuálny stav svojho dobytka. Akcia sa uskutočňuje aj preto, aby nás hovädzí dobytok mohol byť konkurenčný na európskom trhu a to by im mal umožniť pas, o ktorý sa má postarať každý chovateľ. Nám sa prechod cez hranicu zjednoduší, ale krava bez pasu nepoputuje nikam. (ak)

OBLÁTKOVÉ STRETNUTIA

DOKONČENIE ZO STR. 21

czyk, riaditeľ gymnázia v Krempachoch Ján Szenderewicz s manželkou, učitelia zo základnej školy, čestný predseda MS SSP krajan František Kurnát, redaktorka Života a ďalší.

Na začiatku sa predstavila školská mládež s kultúrnym programom. Deti recitovali básne, spievali slovenské koledy a prednesli novoročné vinše. Nakoniec predviedli krátku scénku s jasličkami. Ich vystúpenia sa divákom páčili, o čom svedčil vrelý potlesk. K spevu slovenských kolied sa pripojili aj dospelí. Neskor v sále zavládol spev a tanec v podaní belianskeho súboru Spiš pod vedením Jozefa Majerčáka. Je to známy súbor, ktorého vystúpenia spestrujú väčšinu krajanských podujatí. Aj tentoraz sa ukázal z tej najlepšej stránky. Záver kultúrneho programu patril rodinej dychovke Cervásovco, ktorí na úvod zahrali koledu, ktorú M. Cervás napísal pri príležitosti vzniku Slovenskej republiky. Je to dôležitý dátum v slovenských dejinách, ktorý priniesol Slovákom vytúženú nezávislosť. Samozrejme Cervásovci zahrali aj rad vianočných kolied.

Po kultúrnom programe nasledovala najhlavnnejšia časť večera, keď miestny farár K. Koniorczyk požehnal oblátky.

Avšak skôr, ako ich Belania v regionálnych krojoch poroznášali medzi prítomných, spoločne sa pomodlili za zosnulých krajanov, ktorí v minulom roku opustili našu komunitu. Potom sa delili oblátkami, navzájom si blahoželali a popriali do nového roka všetko najlepšie.

Z kuchyne sa už začala šíriť omamujúca vôňa pripravenej večere. Roznášali ju dievčatá a chlapci zo súboru Spiš, ktorí sa premenili z tanečníkov na čašníkov.

Po večeri sa v sále ozvala hudba, ktorá nájskôr strhla do tanca deti a mládež a neskôr aj dospelých. Na elektrickom orgáne im prihral val znamy miestny hudobník Cyril Šurek. Pri slovenských ľudovkách, ale aj moderných skladbách sa krajania zabávali do bieleho rána. Kto netancoval, mohol sa porozprávať so známymi a priateľmi, zaspomínať si na mladé roky a vôbec príjemne stráviť čas. Samozrejme neobišlo sa bez spevu, do ktorého sa zapojili všetci prítomní.

Všetko, čo je pekné, sa raz končí. Skončilo sa aj belianske stretnutie a krajania, veľmi spokojní, sa rozchádzali do svojich domov s pevným presvedčením, že sa o rok opäť stretú v dobrom zdraví a veselé nálade. My im to tiež prajeme.

Text a foto: AGÁTA KLUKOŠOVSKÁ

K TROM SVÄTOPLUKOVÝM PRÚTOM

Všetci poznáme peknú slovenskú rozprávku o troch Svätoplukových prútoch a o jeho škripných synoch, z ktoréj vyplývalo poučenie, že svorných ľudí nikto nepremôže, tak, ako sa nedá zlomiť naraz tri prúty. Poznamenajme, že toto rozprávanie, o ktorom prvýkrát písal azda cisár Konštántín Porfyrogenet, nie je celkom originálne, často sa vyskytuje i vo svetovej literatúre. Aj Džingischán dal svojim synom lámať šípy, ba existuje aj o vyše tisíc rokov staršia starogrécka Ezopova verzia tohto rozprávania.

Ako to však bolo so Svätoplukovými synmi? Dvaja synovia Metod II. a Svätopluk II. skutočne žili. Jestvujú o tom viačeré historické doklady. Rovnako nesporne je ich tragické súperenie. Avšak tretí syn je známy iba zo záznamov spomínaného cisára Konštántína. Preto sa stalo ambíciou mnohých bádateľov a umelcov nájsť doklady o jeho jestvovaní. Napr. básnik Ján Hollý sa nazdával, že „sinové“ to boli Mojmír, Svätopluk a Svätoboj, ale zrejme sa mylil, pretože Svätoboj do histórie zaviedla až Hájkova Kronika česká, ktorá je sice krásna, ale bola vymyslená až v 16. storočí.

Reálnejší je Predslav. Napr. na okraji štvrtého zväzku Cividalského evanjeliára sa totiž uvádzajú mená Szeuntiepluc, Szeuntezizna, Predeslaus. Cividalský evanjeliár vznikol v 6. storočí v do-

posiaľ neznámom kláštore, pravdepodobne na akvilejskom správnom území. V období od 8. do 9. storočia sa v ňom zapisovali ľudia, ktorí požiadali pri osobnej návštive alebo prostredníctvom poslov, aby mnisi v prospech ich duše slúžili omšu. Ich svedectvo je teda autentické. Svätožízna ako Svätoplukova manželka (v podobe Zuuentibald a Uuengizizna) sa navyše pravdepodobne uvádza aj v najstaršej knihe salzburského Bratstva, do ktorého vstupovali franskí i slovenskí veľmoži v rokoch 784 až 907. Hoci nie je stopercentne jasné, či nejde len o zhodu mien, sú to zaujímavé súvislosti. Napr. akademik Daniel Rapant v literárnom časopise Elán napísal, že Bratislavu možno založil tretí Svätoplukov syn a dal jej meno: Predslava.

Hľadanie Svätoplukovho tretieho syna je kuriozitu, ale upozorňuje na iný, závažnejší aspekt. Veľká Morava je výrazom tendencie zjednotiť slovanské kmeňe od Labe po Tisu. Za Svätoplukovej vlády patril do Veľkomoravskej ríše kus niekdajšej Panónie (dnešné severné Maďarsko), kedy súdne Zádisie, Potisie, Čechy, Poľsko (aspoň jeho časť). Táto situácia však nie je charakteristická, platila totiž iba niekoľko rokov.

Základnou črtou Veľkej Moravy bol naopak dualizmus, delenie jej obyvateľov

na Moravanov a moravských Slovienov, lebo v tých druhých treba hľadať priamych predkov dnešných Slovákov. O Slovánoch ako o Slovienoch sa napokon písalo ešte v polovici 15. storočia a „Slovienov“ možno napokon dnes cítiť v pojoch Slovenska (Slovenka, teda nie Slováčka, ako by sa toto slovo odvodzovalo z tvaru Slovák), Slovensko, slovenský (Slovensko, slovensky, nie Slovácko, slovácky)... Preto súčasné rozprávanie o Veľkej Morave nie je návratom do dávno stratenej historickej Atlantídy, ale najmä pripomienkou koreňov súčasného moderného slovenského národa.

(P. Dvořák, Život 51/93)

DAR SRDCA

Naša akcia pod týmto názvom nadáľe pokračuje. Tentoraz sa do nej zapojili: kr. Rajmund MALINA – 100 Zl a náš priaznivec Mariusz SZWEDA – 50 Zl, ktorí svojimi príspevkami podporili Miestnu skupinu SSP v Sliezsku. Srdečne ďakujeme.

Ktokoľvek by chcel podporiť náš Spolok, môže prispievať na adresu: Zarząd Główny TSP, ul. św. Filipa 7/4, 31-150 Kraków. Konto: Bank PKO S.A. III/O Kraków 10701193-2017-2221-0100.

Účastníci stretnutia v sídle SSP

NOVOROČNÉ STRETNUTIE V SÍDLE SSP

Počas rozlúčky so starým rokom, ktorá sa obvykle uskutočňuje na jeho konci, už tradične bilancujeme to, čo sa nám podarilo urobiť v uplynulých 12 mesiacoch, spomíname na príjemné i fažšie chvíle, tešíme sa z dosiahnutých úspechov a robíme si nové plány do budúcnosti. Novoročné stretnutie zároveň spájame s priáním všetkého najlepšieho a veríme, že nadchádzajúci rok bude ešte lepší a úspenejší ako ten, s ktorým sa práve lúčime.

Tradičného stretnutia v našej galérii slovenského umenia, ktoré sa konalo 31. decembra 2002, sa o.i. zúčastnili: konzul Generálneho konzulátu Slovenskej republiky v Krakove Marek Lisánsky, tajomník ÚV SSP Ludomír Molitoris, šéfredaktor Života Ján Šternog, predsedca MS SSP v Krakove Jerzy M. Božek, predsedca krakovskej Konfraternie básnikov Jacek Lubart-Krzysica, macedónsky výtvarník Jani Konstantinovski Puntos, redaktori Života, zamestnanci tlačiarne, pracovníčka počítačového oddelenia Ewa Koziołová, sekretárka a hlavná účtovníčka Spolku Beata Szczepańska a Ewa Kolodziejová a ďalší.

Stretnutie otvoril L. Molitoris, ktorý privítal vzácnego hosta a potom zaželal všetkým zúčastneným hlavne veľa zdravia a úspechov v novom roku. Pripomienul tiež, že onedlho si pripomienime okrúhle, 10. výročie pôsobenia našej tlačiarne na ul. sv. Filipa v Krakove (apríl 2003) a že v marci 2003 uplynie už rok, odkedy vychádza Život v celofarebnej úprave a v závere svojho príhovoru stru-

čne vyhodnotil dosiahnuté výsledky v roku 2002. Potom si všetci štrngli pohárikom perlivého šampanského a za hudebného sprievodu Jerzyho M. Božeka zaspievali niekoľko kolied a slovenských ľudových piesní. Stretnutie pokračovalo neformálnymi rozhovormi a spomínaním na uplynulý rok.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

VZÁCNA NÁVŠTEVA

V Krakove od 11. decembra má svoje sídlo Generálny konzulát Slovenskej republiky. Vedie ho zatiaľ konzul Marek Lisánsky, ktorý prednedávnom navštívil sídlo ÚV a redakciu Života. Počas krátkeho rozhovoru povedal, že sa teší na spoluprácu s našim Spolkom. Dúfame, že bude častým hosťom na našich podujatiach a pomôže v riešení krajanských záležitostí. Prajeme mu veľa úspechov v jeho práci. (ak)

Konzul SR M. Lisánsky (v strede) s L. Molitorisom a J. Šternogom

BETLEHEMSKÉ SVETLO

15. decembra 2002 sa na hraničnom priečode Javorina - Lysá Poľana stretli poľskí harceri so slovenskými skautmi a prevzali od nich betlehemské svetlo. Je to už tradičná akcia, ktorá sa uskutočnila po trinástykrát, pod heslom Budte svedkami božieho milosrdstva. Harceri zanesli toto svetlo do kostolov, biskupom, prezidentovi a ďalším. Betlehemské svetlo neostalo len v Poľsku, ale poputovalo do Bieloruska, Litvy, Ukrajiny a Ruska.

Hlavným poslaním tejto akcie je niesť dobrú zvest, mier a radosť do ľudských príbytkov. Svetlo putuje z Betlehema do všetkých krajín sveta, aby pripomenovalo narodenie Ježiška. (ak)

NOVÁ SLOVENSKÁ VLÁDA

Ako sme už písali v novembrovom čísle Života, po septembrových voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky bola zostavená nová slovenská vláda, ktorej premiérom sa stal opäťovne Mikuláš Dzurinda (SDKÚ). Na želanie čitateľov pripomína dnes úplné zloženie vlády.

Eduard KUKAN (SDK) - minister zahraničných vecí; Vladimír PALKO (KD) - minister vnútra; Ivan ŠIMKO (SDKÚ) - minister obrany; Daniel LIPŠIC (KD) - minister spravodlivosti; Ivan MIKLOŠ (SDKÚ) - minister financií; Robert NEMCSICS (ANO) - minister

hospodárstva; Pavol PROKOPOVIČ (SDKÚ) - minister dopravy, pôšt a telekomunikácií; Zsolt SIMON (SMK) - minister pôdohospodárstva; Ludovít KANÍK (DS) - minister práce, sociálnych vecí a rodiny; Rudolf ZAJAC (ANO) - minister zdravotníctva; Martin FRONC (KDH) - minister školstva; Rudolf CHMEL (ANO) - minister kultúry; László MIKLÓS (SMK) - minister životného prostredia a László GYUROVSZKY (SMK) - minister regionálneho rozvoja. (pk)

WINIARCZYKÓWKA-BOBROV

Hraničný priechod Winiarczykówka-Bobrov nedaleko Veľkej Lipnice je od 1. decembra 2002 celodenným priechodom určeným pre medzinárodnú dopravu, čím, ako sa predpokladá, značne odtaží dopravný ruch na priechode v Chyžnom.

Prvé plány na jeho realizáciu vznikli už v roku 1996, odkedy tu mohli občania prihraničných obcí prekračovať hranicu v rámci malého pohraničného styku. Zmena štatútu na medzinárodný priechod, výstavba colnice a iné otázky sa však prefahovali, keďže o.i. chýbali na tento cieľ nevyhnutné finančné prostriedky. Tie sa však (ok. 3,5 milióna zlôtých) nakoniec našli vďaka snahám vedenia gminy Veľká Lipnica. Výstavba bola financovaná hlavne zo štátneho rozpočtu za účasti velkolipnickej gminy, ktorá o.i. poskytla na tento cieľ pozemok. Teraz hranicu vo Winiarczykówke môžu pre-

Takmer prázdný priechod vo Winiarczykówke

kročiť všetci, čo majú platný pas, zatiaľ čo tzv. „domácim“ z jednej a druhej strany hranice stačí občiansky preukaz. Cez nový priechod môžu samozrejme prechádzať osobné automobily, autobusy a nákladné automobily s maximálnou hmotnosťou do 7,5 tony.

- Priechod vo Winiarczykówke, - hovorí tlačový hororca pohraničnej stráže v Novom Sączu por. Marek Jarosiński, - prešiel zatažkávacie skúšky najmä v stredy a soboty, kedy ním prechádza jedným smerom vyše 2000 osôb a okolo 350 osobných automobilov. Vďaka tomuto priechodu niektorí prichádzajúci na trhy v Jablonke a Novom Targu získavajú až 20 km.

Novému priechodu sa tešia aj vodiči nákladných automobilov, ktorí doteraz museli v Chyžnom dlho čakať v niekoľkokilometrovom rade obrovských Tir-ov. Priechod samozrejme spĺňa všetky medzinárodné požiadavky, je vybavený zvláštnymi pásmi pre osobné a nákladné automobily, má špeciálne podjazdy pre invalidné vozíky, zvláštny pás pre peších a pod. Colné a pasové oddelenie, kde pracuje okolo 20 ľudí, je vybavené najmodernejším zariadením.

Text a foto: PETER KOLLÁRIK

SILVESTER V KLUBOVNI

Silvestrovskú noc sa každý snaží stráviť v spoločnosti priateľov a známych, nezávisle na tom, či je to superdrahý bál alebo obyčajná diskotéka. Novobelianska mládež si usporiadala silvestrovský večer v krajanskej klubovni. Členovia súbo-

Belianska mládež

ru Spiš sa rozhodli privítať Nový rok v klubovni, keďže tam majú teraz viac priestoru. Zabávali sa výborne a dobrú náladu im nedokázal pokaziť ani chlad, ani nedostatočné vybavenie. Dúfajú, že v budúcnosti, už v lepších podmienkach, budú môcť v klubovni organizovať aj silvestrovské bály. (ak)

LIPNICKÍ ŠTIPENDISTI

Sedem študentov Technického lycia vo Veľkej Lipnici - Ewa Limanówka, Violetta Stopiaková, Andrzej Miklusia, Tomasz Mastela, Monika Kawulová, Elżbieta Sobczaková a Aneta Janoviaková obdržalo počas školskej slávnosti 5. decembra 2002 štipendiá, ktoré im udeli vedenie lipnickej gminy. Na oslavu sa zúčastnil o.i. vojt a predseda gminnej rady vo Veľkej Lipnici Mariusz Murzyniak a Emil Kowalczyk a inšpektorka Małopolského kurátoria osvety Małgorzata Stańdová. Ocenení študenti získali vyznamenanie za mimoriadne dobré študijné výsledky priemerný prospech 4,6). Ďalšie stipendiá budú vynikajúcim študentom udelené v druhom polroku školského roka 2002/2003. Poznamenajme, že lipnické lycium je jednou z mála škôl v novotarskom okrese, v ktorej mládež dostáva štipendiá z gminných prostriedkov. Mimochodom, v tomto školskom roku získala štipendium predsedu vlády PR štvrtáčka tejto školy Anna Sojková. (pk)

NOVÝ VÝBOR MS VO VYŠNÝCH LAPŠOCH

VÝBOR

Jozef KRIŠÍK - predseda, ul. sv. Floriána 78
 Cyril BLAZOŠEK - podpredseda, ul. sv. Floriána 139
 Milan GRIGLÁK - tajomník, ul. Na brzegu
 Štefan GRIGLÁK - pokladník, sv. Floriána
 Eduard BIŽIAK - člen, ul. sv. Floriána 117
 Jozef BRYJA - člen, ul. sv. Floriána 128
 Jozef KRIŠÍK - člen, ul. sv. Floriána
 Mária MAJERČÁKOVÁ - členka, ul. Kościelna

REVÍZNA KOMISIA

Ján GRIGLÁK - predseda, ul. Na brzegu
 Pavol BIŽIAK - člen
 Severín ŠOLTÝS - člen

DELEGÁTI NA OBVODNÚ SCHÔDZU

Milan GRIGLÁK, Jozef MAZUREK, ul. Na brzegu, Jozef KRIŠÍK, Cyril BLAZOŠEK

DELEGÁTI NA XI. ZJAZD

Jozef KRIŠÍK, Cyril BLAZOŠEK, Eduard BIŽIAK

DPISOVATEĽ ŽIVOTA

JOZEF Bryja ml.

ODIŠLI OD NÁS

Dňa 15. decembra 2002 zomrel vo Veľkej Lipnici vo veku 77 rokov kraján

EUGEN BANDYK

Zosnulý bol dlhoročným členom Spolku a od roku 1984 až do smrti predsedom MS SSP v Prívarovke, vynikajúcim muzikantom, predplatiteľom a propagátorm Života. Odišiel od nás dobrý človek, vzorný kraján, starostlivý otec a starý otec. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme hlbokú sústrast.

MS SSP vo Veľkej Lipnici

* * *

Dňa 22. decembra 2002 zomrela v Chyžnom vo veku 79 rokov krajanka

JOHANA ŠKODOŇOVÁ

11. FINÁLE ORCHESTRA

V nedeľu 12. januára 2003 sa už po 11-krát konala najväčšia dobročinná akcia v Poľsku pod názvom Veľký orchester sviatočnej pomoci (WOŚP). Akcia, zameraná na zbieranie peňazí na nákup lekárskeho zariadenia na liečenie novorodencov a mladších detí, prebiehala nie len v Poľsku, ale aj za hranicami, o.i. v Chicagu, Berlíne, Londýne. V Poľsku okolo 120 tisíc mladých dobrovoľníkov zbieralo na uliciach peniaze, v mnohých mestách sa konali rôzne masové podujatia a hudobné koncerty, na verejných aukciách, ale aj prostredníctvom internetu sa licitovalo 500 zlatých srdiečok, zlaté telefónne karty. Licitovali aj rôzne netyplické veci, o.i. rybársky kuter, dve delá, vrtuľník MI-2 a pod. Národná banka PR vydala pri tejto príležitosti 2,5 milióna 2-złotových mincí s dierkou v strede a 47 tisíc strieborných 10-złotových mincí.

Pripomeňme, že kým počas prvého finále v roku 1993 zozbierali dobrovoľníci ok. 1,5 mil. dolárov, v minulom roku to bolo už 7,5 mil. dolárov, v tomto roku pribudlo na konto Veľkého orchestra svia-

Zosnulá, matka biskupa Jana Szkodoňa a manželka krajaná Jána Škodoňa, s ktorým prežila više 61 rokov spoločného života, bola dlhoročnou členkou nášho Spolku a čitatelkou Života. Odišla od nás starostlivá manželka, matka a babička. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme hlbokú sústrast.

MS SSP v Chyžnom

* * *

Dňa 9. januára 2003 zomrel v Jablonke vo veku 74 rokov kraján

JOZEF CABALA

točnej pomoci ok. 28 miliónov zlôtých, t.j. vyše 7 miliónov dolárov. (pk)

SLOVENSKÍ HUDOBNIČI V POĽSKU

Krakovské hudobné kluby často hostia slovenských hudobníkov. Tentokrát sa na scéne krakovského klubu Re predstavila slovenská hudobná skupina Polemic, ktorá vznikla v roku 1989 v Bratislave a je jednou z najznámejších skupín hrajúcich reggae na Slovensku. Hudba reggae je symbolom rastafariánskej kultúry a v súčasnosti prežíva nový boom. Ten-to hudobný štýl sa spája predovšetkým so slávnym spevákom Bobom Marleyom.

Skupinu Polemic tvoria: Bejzo, Marek, Miro, Šefko, Janko, Nada, Peťko a Pepe, ktorí sú držiteľmi viacerých hudobných ocenení, v tom Zlatého Slávika. Koncertovali v Rakúsku, Nemecku, Maďarsku, Švajčiarsku, Taliansku a Českej republike. Ročne hrávajú po sto koncertov.

Do Poľska prišli na pozvanie Karrot Komanda. Vystupovali v Krakove, Sosnovci a Vratislavi. (ak)

Zosnulý bol dlhoročným členom Spolku a predplatiteľom Života, delegátom na 11. zjazd SSP. Odišiel od nás dobrý človek, kraján, starostlivý manžel, otec a starý otec. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulého vyjadrujeme úprimnú sústrast.

MS SSP v Jablonke

* * *

Dňa 13. decembra 2002 zomrela v Novej Belej vo veku 87 rokov krajanka

KATARÍNA ZAREMBČANOVÁ

Zosnulá bola predplatiteľkou a čitatelkou Života od jeho vzniku. Vychovala štyri deti a tešila sa jedenásťim vnukom a dvanásťim pravnukom. Odišla od nás vzorná krajančica, starostlivá manželka, matka, babička a prababička. Nech odpočíva v pokoji!

Rodine zosnulej vyjadrujeme hlbokú sústrast.

MS SSP v Novej Belej

Z KALENDÁRA NA FEBRUÁR

Záhradkári

sa už pomaly pripravujú na jar, plánujú jednotlivé práce, nákup zariadení, osiva a pod. Lepšie je o tom pomyslieť skôr, keďže teraz je väčší výber osív alebo napr. fólií, s čím by na jar mohli byť problémy. Najdôležitejšia v tomto období je nadálej pravidelná kontrola uskladnenej zeleniny, ktorá sa úmerne s otepľovaním môže začať kazit. Vtedy ju budeme konzervujeme, konzumujme alebo vyhodzujeme. Keď sa koncom mesiaca trochu otepľí, zrýlujeme ešte tie časti záhradky, ktoré sme nastačili v jeseni, čo priažnivo ovplyvní zachovanie vody v pôde. Na jarne prihnojenie sa odporúča kompost alebo maštálný hnoj, ktorý plynko zarýlujeme. Hodne práce majú záhradkári, čo vlastnia pareniská. Musia si nychystať záparku hnoja tak, aby poloteplé pareniská boli v druhej polovici marca pripravené a dostatočne teplé pre sejbu. Studené pareniská možno v teplejších dňoch zakryť oknami, aby pôda rozmrzaťa a rýchlejšie sa zohriala. Koncom mesiaca možno začať predpestovanie hľubovín a šalátu.

Ovocinári

v tomto období končia vrúblovanie stromov, ak to nestihli urobiť už skôr. Zároveň presvetľujú koruny stromov a stromy s krátkymi jednoročnými prírastkami zmladzujú. Teraz možno aj skracovať mlade, v jeseni vysadené stromčeky, kym stromčeky trochu staršie, ktoré ešte nezačali rodiť, sa reže v takej miere, aká je nevyhnutná na dospelovanie plánovaného tvaru koruny. Okrem toho mechanicky ošetrujeme ovocné stromy, napr. zoškrabujeme odumretú kôru z kmenev a hrubších konárov, s koruny odstráhavame zámotky, konáriky s vajíčkami škodcov a všetky choré, poškodené a napadnuté konáriky. Zoškrabaný materiál treba spáliť. Dobre je potom postriekať stromy zimnými ochrannými preparátmi a kôstkovinou ešte raz natrief vápenným mliekom, čím oddialime ich pučanie a zabráníme namŕzaniu kmeňov. Kontrolujeme tiež uskladnené ovocie a sklady náležite vetráme. Nižšou teplotou (okolo nuly, ale nie pod nulou) značne predĺžime trvanlivosť ovocia.

Chovatelia

V tomto mesiaci sliepky znášajú násadové vajcia, preto ich treba vhodne dokrmovať a pridávať, ak máme, struhanú mrkvu buď naklícené zrno. Ak máme dostatok vajec, nasadíme kvočku, aby sa nám v marci vyliahli kurčatá. Mladé v prvých dňoch života potrebujú vysokú teplotu (28-30 stupňov), keďže v chladnejšom prostredí rastú pomalšie, ba aj hynú. Teplo im zabezpečujeme umelými zdrojmi a tesnením otvorov. Vo februári začínajú znášku aj kačice a ponich husi. Už predtým treba ich, najmä gunáre, dobre kŕmiť. V dennej dávke by nemal chýbať ovos, naklícené zrno a mrkva. Keďže husi znášajú do hniezd, treba ich dobre vystlať slamou. Znesené vajcia husí a kačíc nemožno dlho uskladňovať, lebo tým sa znižuje ich lihanivosť.

Včelári

Podľa dlhoročných pozorovaní býva február v priemere najstudenejší mesiac. Napriek tomu sa vo včelstvách už prebúdza život. Matka začína klásť vajíčka, i keď ešte v skromnej miere. Mladé včely, ktoré v jeseni už nekŕmili plod, sú dobre vyvinuté a budú mať za úlohu prvý plod kŕmiť a ošetrovať. O tri týždne po kladení vajíčok sa liahnu včely robotnice, ktoré včelstvo veľmi potrebuje. Čím viac sa totiž blíži koniec zimy, tým viac starých prezimovaných včiel hynie. Ich rady musia zapĺňať novovyliahnuté mladé včely. Keďže hynúcich včiel je viac ako prírastku, včelár musí urobiť všetko pre ochranu včelstiev. Predovšetkým musí úle utepliť, najmä po jarnom očisťovaní prelete, aby mohlo včelstvo na čo najväčších plochách plástov vyvinúť teplotu 33 až 36 stupňov C. Okrem toho sa včelár nadálej stará, aby včelstvá neboli vyrušované. Musí tiež dbať, aby úle a najmä letáčové otvory nezakryl vlhký sneh, lebo po nočnom zamrznutí by zabránil výmene vzduchu v úli. Keď sa otepľí, treba nielen očistiť letáčové otvory, ale odstrániť sneh aj zo strech, aby včely, keď vyletia, mali možnosť odpočíniť si na suchom mieste.

(jš)

ZBIERAME BYLINY

Dnes si pohovoríme o ďalšej rastline majúcej liečivé účinky, akou je BLYSKÁČ JARNÝ (lat. *Ficaria verna*, poľ. ziarnoplon wiosenny). Rastie na vlhkých pôdach v tieňistých jelšovo-vrbových a bukovo-dubových lesoch, krovinkách, priekopách a vlhkých lúkach a ako burina na poliach a v záhradách. Vyskytuje sa vždy v skupinkách lebo sa rýchlo rozmnožuje. Je to malá prízemná trváca rastlina, ktorá kvitne už v marci. Má veľké lesklé zlatozlté kvety s 9-11 vajcovitými lupienkami a listy dlhostopkaté, okrúhle buď obličkovité.

Na liečebné účely sa zbiera koreň a vňaf. Koreň sa vykopáva na jeseň a zvyčajne sa nesuší, ale v čerstvom stave sa spracúva na extrakt, ktorý sa pridáva do masti. Vňaf sa zbiera mladá (marec-máj), najlepšie pred kvitnutím, a suší sa bežným spôsobom. Vňaf obsahuje značné množstvo vitamínu C, saponín, kyselinu fikarovú a triesloviny. Poznamenajme ešte, že blyskáč obsahuje aj jedovate látky (ranunkulín), ale nespôsobujú otravu, keďže rastlina sa zbiera skoro na jar, keď tieto látky ešte neobsahuje.

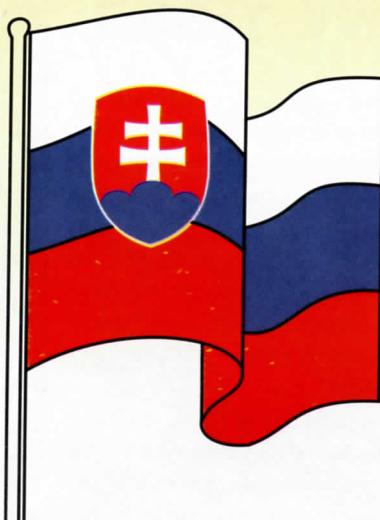
Lístie mladého blyskáča sa v ľudovej medicíne používajú ako šalát na posilnenie organizmu. V Maďarsku napr. pijú čaj z listov blyskáča pri nedostatočnej činnosti žlčníka a pri vysokom krvnom tlaku. Bylinkári ho využívajú ako prostriedok na osvieženie organizmu po dlhej zime. Spolu s ostatnými podobnými pôsobiacimi rastlinami (napr. pfifava, púpava a pod) urýchľuje látkovú premenu zvýšeným vylučovaním látok, ktoré sa cez zimu nahromadili v organizme. V homeopatii sa využíva čerstvá vňaf na prípravu esencie a tá, podobne ako aj suchý extrakt, sa používala proti hemoroidom, príležitostne na kožné vyrážky, na zastavenie krvácaní, zmierenie bolestí a na drobné trhlinky pri análnom otvore. Vzhľadom na spomínané jedovate látky treba blyskáč využívať veľmi opatrnne a v malých dávkach. (jš)

VILIAM PAULÍNY-TÓTH

SLOVENČINA MOJA

Slovenčina moja,
krásne ty zvuky máš,
Tatransko vzbudzuješ,
život mu dás.
A kto ju miluje,
nech žije, nech žije,
kto sa jej odrieka, sám seba zabije.

VESELO SO ŽIVOTOM

Vylezú traja blázni na útes, prvý zaspieva:

- Podme spolu lietať! - A skočí.

Druhý skočí za ním a spieva: - Pozri,
ja už letím!

Tretí zaspieva: - Ak sú dvaja šťastní,
nechýba im tretí! - A zlezie z útesu.

- Janka, bocian ti priniesol sestričku.
Teraz je v posteli, chceš sa pozrieť?

- Chcem, bociana v posteli som ešte
nevidela.

Janko príde domov a už z dverí kričí:

- Viem rátať do desať.

- Tak sa predvedť, - vraví otec.

- 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9 a 10.

- A kde si nechal päťku?

- V žiackej knižke.

Na nástenke visí oznam:

Pozor, pozor! Veľká súťaž! Kto má
najšpinavší bicykel?

Prvá cena: vedro, čistiace prostriedky
a nová handra.

- Prečo si stará mama dáva na oči
okuliare, keď ide šíť? - pýta sa Ivanko
staršieho brata.

- No predsa, aby si nepichla do oka!

- Veľmi veľa cvičíš na klavíri.

- Máš pravdu. Človek musí v živote
vedieť, čo chce.

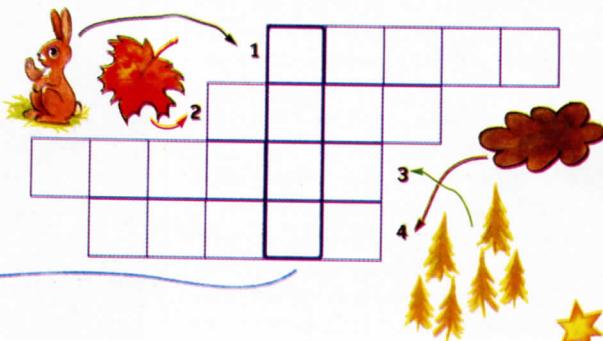
- A čo vlastne chceš?

- Vedľajší byt.

NAŠA DOPLŇOVAČKA

Ako sa volá naša báseň? Názov bánsičky sa dozviete, keď vylúštite doplňovačku. Spomedzi autorov správnych odpovedí vyžrebujujeme knižné odmeny. Ceny za krásne maľby posielame: Terézii Martinčákovene z Jurgova a Kataríne Świętkovej z Podsklia.

Vietor sviští
už spia svište
v brlôžku,
zima beží,
sype snežík
pod nôžku.

HÁDANKY

Do kletky sa
vtáčik schová,
opakuje
po mne slová.
(Papagáj)

Ani ryba, ani rak,
sedív mláke, robí kvak.
Čo je to?
(Žaba)

Kotkodák...
je to vták.
Nohou hrabe.
Čo to hľadá?
Asi niečo,
čo má rada.
(Sliepka)

Dedko kúpil Anči
zvieratko, čo mraučí.
Čo je to?
(Mačiatko)

Stretneme ho v lese, v poli.
Ale kto ho poľadkať chce,
iba skrikne:

- Jaj, to bol!!

Čo je to?

(Ježko)

Kto sa nehne celý ročík
od domčeka ani krôčik?
(Slímák)

NEPREKONATEĽNÝ TIGER

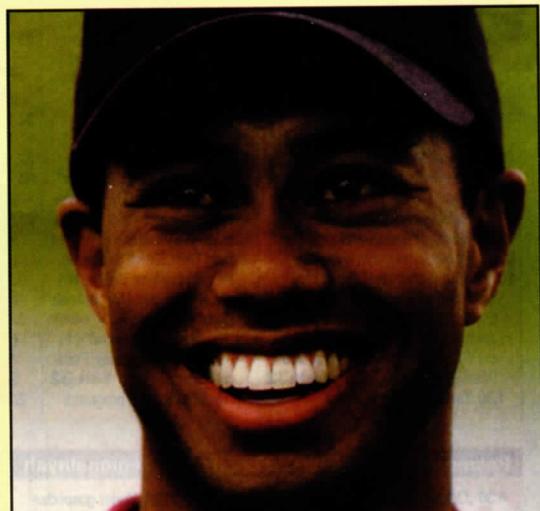
Reč je o vynikajúcom športovcovi, americkom hráčovi golfa Eldrickovi Tigerovi WOODSOVI, ktorého znalci považujú za najlepšieho hráča všetkých čias na svete. Že je to nepochybne pravda, stačí uviesť, čo oň hovoria iní golfiari zo svetovej špičky. Nick Price: - Doteraz ešte nebolo hráča, ktorý by mal tak veľkú prevahu nad inými. On bude kráľovať aspoň najbližších 20 rokov. Jack Nicklaus: - Ešte som nevidel hráča, ktorý by dokázal udriť loptičku tak tičo. Prezident Clinton: - Tiger to je nádej na lepšie časy pre všetkých Američanov. Ernie Els: - On je už žijúcou legendou. Má len 26 rokov a keď zavŕší 40, bude slávnejší ako Elvis Presley. The New York Times: - Woods môže byť prvým športovcom, ktorý zarobí miliardu dolárov.

Eldrick (jeho pravé meno) Tiger Woods sa narodil pred 26 rokmi v mestečku Cypress v Kalifornii. Meno Tiger mu dal otec, ktorému sa vraj ešte pred narozením syna trikrát snívali tigre. Jeho matka je Thajčanka, kým otec Američan, ktorý však mal medzi svojimi predkami černocha, bielu Američanku, Angličanku, Indiána a Holandčanku. Keď mal len šesť mesiacov, už sa musel – sediac v kočiariku – prizerať, ako otec trénuje golf. Ako dvojročný vystúpil v televízii a názorne ukazoval, ako vie palicou odraziť loptu. O rok neskôr sa zúčastnil na turnaji predškolákov a 48

údermi dokázal umiestniť loptičku v deviatich jamkách (Jacovi Nicklausovi, pred ním naslávnejšiemu golfiarovi na svete, sa to podarilo až vo veku 10 rokov). Dá sa povedať, že bol neobvykle talentovaným dieťaťom. Ani nie div, že keď mal 5 rokov, odborný časopis Golf Digest mu venoval prvý veľký článok.

Sportová kariéra A. T. Woodsa sa rozbehla veľmi rýchlo. Ako 15-ročný sa stal majstrom USA v kategórii juniorov, čo úspešne zopakoval aj v nasledujúcich dvoch rokoch. Keď mal 18 rokov sa stal majstrom Spojených štátov v kategórii seniorov (amatérov) a tento úspech taktiež zopakoval ešte dvakrát za sebou. Kým prešiel medzi profesionálov, podpísal viacero zmluv (reklamy) na závratnú sumu 60 miliónov dolárov. Dodnes vyšlo o Woodsovi vyše desať oficiálnych biografií, jeden celovečerný hrany film a celý rad dokumentárnych.

E. T. Woods vyhral doteraz vyše 150 turnajov, medzi nimi osem grandslamových. Dodajme, že všetky vyhral s obrovskou prevahou nad svojimi súpermi. Niektoré noviny písali, že rozdiel medzi ním a ostatnými hráčmi je taký, ako napr. v hokeji medzi prvou a tretou ligou. Má tak presné údery, že na dopravenie loptičky do každej jamky potrebuje o 1-2 údery menej ako súperi.

Hrá golf tak, ako keby ho sám vymyslel. Preto nie div, že akokoľvek pochvaly nikoho neprekupujú. Zatiaľ nevidno hráča, ktorý by ho váznejšie ohrozil a prevzal poňom žezlo najlepšieho hráča na svete.

Spomedzi jeho úspechov treba spomenúť aj skutočnosť, že ho trikrát zvolili za najlepšieho športovca na svete. Je najlepšie plateným športovcom – len v minulom roku zarobil okolo 100 miliónov dolárov. Pred sebou má len jedného súpera – dejiny športu. V istom americkom súde obhajca jedného podvodníka, ktorý robil nákupy na úverové karty podpísané Eldrick T. Woods, dôvodil, že je to nemožné, lebo každý predavač v Spojených štátoch dobre vie, ako vyzerá človek s týmto menom. Mal nepochybne pravdu. Woodsa totiž pozná vyše 92 percent Američanov. (jš)

Hviezdy svetovej estrády

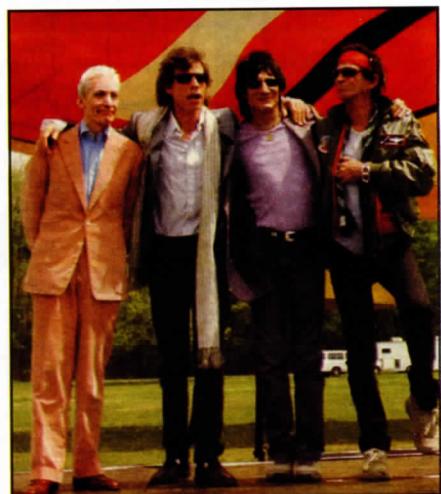
THE ROLLING STONES

12. júl 1962 prešiel do dejín rockovej hudby. Vtedy totiž na scéne londýnskeho klubu Marquee debutovala mladá skupina, pomenovaná neskôr na The Rolling Stones. Nemala ešte kompletné zloženie, aké poznáme dnes, ale boli v nej už Mick Jagger, Keith Richards a Brian Jones. Keď sa o rok neskôr k nej prijali Bill Wyman a Charlie Watts, vznikla formácia, ktorá mala zmeniť svetový rock. Od začiatku museli súperiť s inou neobvyklou skupinou – The Beatles. Pochopili, že keď chcú dosiahnuť úspech, musia ponúknut' publiku niečo, čo ich bude jednoznačne odlišovať od hudobníkov z Liverpoolu, ktorých všetci považovali za slušných, zdvorilých chlapcov. A tak ich manažér vymyslel, že budú robiť všetko

opačne. Urobili, ba aj niečo naviac. V 60. rokoch patrili k najviac škandalizujúcim rockovým skupinám. Drogy, alkohol, bitky, dievčatá, sex a dokonca nemanželské deti – to všetko spôsobilo, že takmer stále boli na prvých stránkach novín. Tešili sa obrovskému záujmu, ale nielen kvôli škandálom, ale aj preto, že dokázali divákom ponúknut' a znamenitú hudbu. Nenadarmo Jagger spieval r. 1974: *I Know It's Only Roll But I Like It* (Viem, že len rock and roll, ale ja to mám rád). Mali a dodnes to majú radi aj milióny ľudí, ktorí si dnes ochotne vypočujú trebárs *Angie*, *Satisfaction*, *Brown Sugar* alebo iný hit.

Dnes Stones má na konte vyše 30 albumov a je najlepšie zarábajúcou skupinou na svete. Na jej koncerty sa tešia nie milióny, ale desiatky miliónov poslucháčov. Vlani pri príležitosti 40. výročia činnosti sa vydali na veľké turné po USA a Európe. Hrali nielen na šta-

dínoch a vo veľkých halách, ale aj v malých kluboch, v akých kedysi začínali, a všade sa tešili obrovskej popularite. (jš)

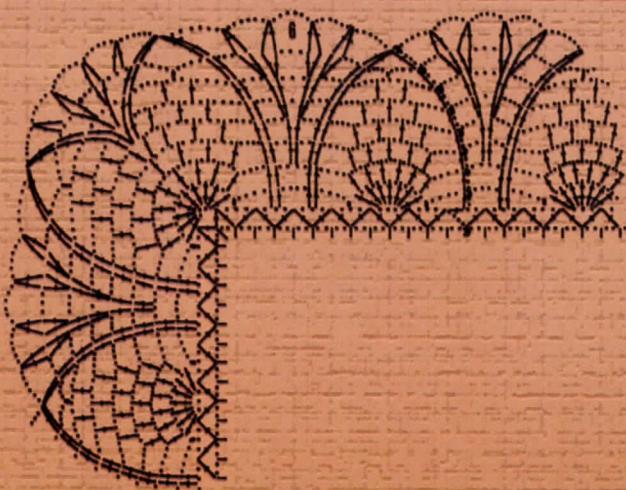
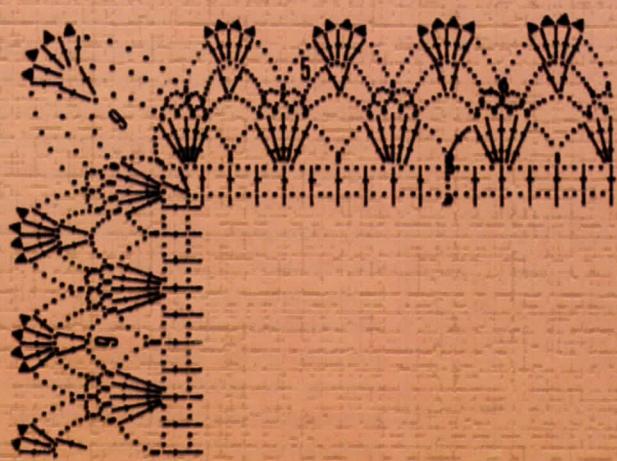
ČIPKOVANÉ OBRUSY

Rozmer: šírka čipiek 2,5 a 4,5 cm

Materiál: biela háčkovacia priadza č. 30, tenký oceľový háčik č. 10-12

Postup práce: Okraj obrusov najprv obrubíme šíjacím strojom. V prípravnom riadku obháčkujeme obrus krátkymi stĺpkmi. Stĺpkypichujeme pravidelne 3 – 5 mm pod okraje látky. Medzera medzi krátkymi stĺpkmi je na 2 retiazkové očká. Ďalšie riadky háčkujeme podľa pripojenej kresby vzorov. Riadok vzoru uzatvárame do kruhu pevným očkom. Nasledujúci riadok, ak sa začína stĺpkom, háčkujeme uvedeným počtom retiazkových očiek. Jeden motív alebo vzorový riadok výške čipky vychádza na 5 cm. S týmto údajom musíme rátať, keď chceme, aby sme pekne uháčkovali roh. Raport by sa mal končiť 1,5 cm od rožkov na každej strane. To znamená, že dĺžka jednej strany obrusa by mala byť násobkom čísla 5 + 1,5 cm na každú stranu. Alebo si skúšobne uháčkujeme 2 motívy vzoru, odmeriame dĺžku jedného a urobíme si vlastný prepočet. Totiž každý uháčkuje niečo ináč, preto aj rozmer vlastného „rukopisu“ môžu byť odlišné.

(Dorka č. 3/98, Foto: A. Sládeček)

ČO NA OBED?

PIKANTNÉ KOTLETY

4 bravčové kotlety, 1 menšia cibula, sol, mleté čierne korenie, lyžička horčice, 4 rajčiaky, 2 zelené papriky, olej.

Umyté a vysušené kotlety vyklepeme, posolíme, okoreníme a slabo potrieme horčicou. Umyté papriky rozkrojíme, zaváime jadier a pokrojíme na rezančky. Rajčiaky pokrájame na plátky. Na oleji oprážime ošúpanú cibuľu pokrájanú na krúžky, pridáme pripravené papriky, rajčiaky, chvíľu podusíme, pridáme kotlety a dusíme pod pokrívku. Mäkké mäso rozdelíme na taniere a polejeme zeleninovou šťavou. Podávame s varenými zemiakmi alebo hranolkami.

SLADKÝ RYŽOVÝ NÁKYP

140 g ryže, 1,5 l mlieka, 100 g masla, 200 g cukru, Ivanilkový cukor, 2 vajcia, 20 g pudingového prášku s vanilkovou príchuťou, ½ prášku do pečiva, 5 jabĺk.

Prebratú a sparenú ryžu zalejeme 1¼ l mlieka a dusíme v rúre do mäkkia. Do dusenej ryže pridáme maslo, cukor a vanilkový cukor, premiešame a do vychladnutej ryže pridáme vajcia a pudingový prášok rozemiešaný s ¼ l mlieka. Nakoniec pridáme prášok do pečiva. Formu alebo kastrólik vymastíme maslom a posypeme múkou. Naplníme polovicou dusenej premiešanej ryže, pokryjeme plátkami obielených jabĺk a zakryjeme druhou polovicou ryže. Zvoľna pečieme pol hodiny v rúre. Podávame s kompotom.

SYROVÁ POLIEVKAS KRUPICOU

1-1,2 l zeleninového vývaru, 100 g tvrdého syra, 60 g krupice, 40 g masla, 2 žltky, sol, zelená petržlenová vŕňať.

Do precedeného zeleninového vývaru zavaríme krupicu. Čerstvé maslo dobre rozotrieme so žltkami a soľou, pridáme postrúhaný syr (parmezan buď iný podobný) a všetko zamiešame do horúcej polievky. Hotovú polievku pred podávaním prichutíme posekanou petržlenovou alebo inou zeleninovou vŕňaťou.

ŠALÁTY

SÓJOVÝ ŠALÁTS RYBOU

250 g sóje, 1 cibula, 2 lyžice kapie sterilizovanej v sladkokyslom náleve, 3 kyslé ryby, sol, čierne korenie, ocot, olej.

Vopred namočenú sóju uvaríme do mäkkia, ocedíme a necháme odkvapkať. Ešte teplu premiešame s nadrobno pokrájanou cibuľou, s odkvapkanou prekrojenou kapiou a s očistenou rybou pokrájanou na malé kúsky. Šalát osolíme, okyslíme a pokvapkáme olejom. Necháme uležať a podávame obložený natvrdo uvarenými vajcami.

MÚČNIKY

AMERICKÝ JABLKOVÝ KOLÁČ

240 g hladkej múky, pol lyžičky prášku do pečiva, sol, 100 g masla, 60 g tvarohu, 6 lyžíc vody, 1 žltok na potretie, vanilínový cukor na posypanie.

Plnka: 500 g jabĺk, vanilínový alebo škoricový cukor, 120 g kryštálového cukru, 30 g polohrubej múky, 30 g masla.

Múku trochu osolíme, pridáme prášok do pečiva, postrúhaný tvaroh a posekané maslo. Vypracujeme tuhé cesto, ktoré rozdelíme na dva rovnaké diely a vyvalkáme dva okrúhle posuchy. Jedným vyložíme plechovú formu až cez okraj a spodok cesta popicháme vidličkou. Potom na cesto dáme jablkovú plnkú, prikryjeme ju druhým posúchom a na okraji obidve cesta spojíme prstom navlhčeným vo vode. Povrch koláča potrieme žltkom, popicháme vidličkou a v horúcej rúre pečieme 50 – 60 minút. Upečený posypeme vanilínovým cukrom. **Plnka:** Letné neolúpané alebo zimné olúpané jablká pokrájame na tenké plátky a obalíme kryštálovým cukrom, múkou a škoricovým alebo vanilínovým cukrom. Na plnkú uloženú vo forme poukladáme plátky masla a až potom zakryjeme druhým posúchom.

MLADÝM GAZDINÁM

- Krémové prášky a maizenu pridávame do vriaceho mlieka tak, že ich najprv rozmiešame v malom množstve studeného mlieka.

- Aby želatina nestratila rôsolovitosť, nesmieme ju variť, ale iba rozpusťiť v teplej vode. (jš)

ZATRUCIA
POPORODOWE

Przy zatruciu poporodowym chodzi o objawy chorobowe spowodowane wessaniem jadów, tworzących się w zupełnie nieuszkodzonej macicy. Bezpośrednią przyczyną tego zatrucia ustroju po porodzie są jady, które tworzą się w rozkładających się odchodach poporodowych lub zatrzymanych błonach płodowych pod wpływem bakterii gnilnych, znajdujących się w ziemi, ściółce oraz kale, skąd z łatwością dostają się do pochwy przez otwarte drogi rodne. Pośrednią zaś przyczyną zatrucia jest brak zdolności zwijania się macicy jak np. przy płodach zbyt dużych, po przebyciu ciąży bliżniaczej, po zgniciu płodu itp., kiedy to macica dugo po porodzie przedstawia wielką powierzchnię, przez którą wnikają jady do obiegu krwi. Nieokreślone objawy chorobowe występują 4 lub 5 dni po przebytym porodzie i polegają na częściowej utracie chęci do jedzenia, zmniejszeniu ilości mleka, nieregularnym przeżuwaniu, a wszystko to, w przeciwieństwie do gorączki poporodowej, bez żadnej gorączki lub tylko przy nieznacznie podwyższonej temperaturze. W innych przypadkach można zauważyc zwolnienie przy wybitnym osłabieniu, wskutek czego zwierzę stojąc chwieje się na nogach, a w ruchu zatacza tylem. Niekiedy następstwem tego zatrucia są obrzęki stawów, zwłaszcza skokowych, oraz zapalenie wymienia. Choroba kończy się zazwyczaj wyzdrowieniem, jednak niekiedy przeciaga się i powoduje znaczne wychudzenie zwierzęcia. Po zastosowaniu odpowiedniego leczenia przebieg jest krótszy a następstwa nie są tak dotkliwe, jak w wypadkach, gdy zwierzę pozostawia się swemu losowi. Zwierzęta nie leczone często giną w następstwie charakteru, odleżyn i dołączającego się w końcu zakażenia krwi. W zapobieganiu trzeba starać się o rychłe usunięcie zatrzymanych błon płodowych, aby nie rozkładały się w macicy, i o zmniejszenie powierzchni wchłaniania jadów przez doprowadzenie macicy do ściągnięcia. Właściwe leczenie powinien przeprowadzić wezwany lekarz, gdyż bardzo skutecznym sposobem jest przepłukanie macicy i następnie jej zdezynfekowanie. Przypadłości stawowe leczy się wilgotnymi okładami pod ceratką,

względnie okładami spisytusowymi. W każdym wypadku leczenie zatrucia poporodowego dobrze jest rozpocząć od środka przeczyszczającego, po którym często następuje nagła poprawa.

ZATRUCIA PASZAMI ZEPSUTYMI

Pasze skwaśniałe albo silnie fermentujące, czy też zgnile liście buraczane lub zwiędłe buraki powodują częste zatrucia świń. Przy tych zatruciach mamy takie objawy jak: biegunka, kwiczenie, niemożność utrzymania się na nogach. Apetyt w takich wypadkach, w odróżnieniu od innych zatruc, zostaje zachowany. Nie należy wobec tego dawać świom takiej karmy, a jeśli jest skarmiana z braku odpowiednieszej i wywołuje zatrucie, trzeba przerwać natychmiast jej podawanie. W leczeniu można zastosować głodówkę, ewent. środek przeszczyszczający.

REUMATYZM U OWIEC

Zalicza się on do schorzeń narządów ruchu i powstaje w następstwie przeciągów, zimna, przebywania zwierząt na mokrych łąkach lub w ogóle na wolnym powietrzu w czasie zimnych nocy, wskutek stosowania zbyt zimnych kąpieli itp. Schorzenie to atakuje mięśnie i stawy. Owce dotknięte reumatyzmem mięśniowym chodzą sztywno, szczudłowo, szyje i grzbiet mają napięte i wykazują typową kulawiznę. Zwierzęta niechętnie poruszają się i polegają. Ich mięśnie są bolesne i twarde. Schorzeniu najczęściej ulegają jagnięta. Apetyt mają zachowany. Przy reumatycznie stawowym występuje gorączka, zwiększenie tężna i oddechów, zaś apetyt jest osłabiony. Stawy obrzękają, są bolesne, gorące, często stwierdza się w nich płyn. Zwierzęta kuleją i polegają. Schorzeniu mogą towarzyszyć dołączające się wtórne nieżyty dróg oddechowych, zapalenia płuc a nawet opon mózgowych, co czyni rokowania wyleczenia niepomyślnymi. Atak reumatyzmu mięśniowego przechodzi najczęściej po 4-6 dniach. Schorzenie rzadko przyjmuje postać przewlekłą. Natomiast przy reumatycznie stawowym wyzdrowienie może nastąpić po 1 – 2 tygodniach, rzadziej okres wyzdrowienia ulega przedłużeniu. Chole owce należy trzymać w cieplych owczarniach, w których nie ma przeciągów, stosować wcieranie (spirytus kamforowy) oraz zadawać leki przepisane przez lekarza. (js)

PRAWNIK

GOSPODARSTWO ROLNE W SPADKU

Gospodarstwo rolne mogą dziedziczyć nie tylko najbliżsi krewni spadkodawcy (dzieci), ale i dalsi krewni, żyjący np. w mieście, lub posiadający własne gospodarstwo. Obowiązujące przepisy umożliwiają bowiem dziedziczenie (przy spełnieniu określonych warunków) gospodarstwa rolnego bez konieczności płacenia podatku od spadków i darowizn. W takim przypadku przejęcie w spadku gospodarstwa rolnego wraz z budynkami (o ile powierzchnia gospodarstwa przekracza 1 ha) jest zwolnione od podatku, gdy nie wykorzystuje się go w tzw. działach specjalnych produkcji rolnej. Dom można odziedziczyć bez podatku, jeśli jego powierzchnia nie przekracza 110 m kw. a spadkobiorca nie posiada tytułu prawnego do własnego mieszkania. Jeśli ma mieszkanie lub dom, to może się go wyzbyć, np. przekazując dzieciom. Ponadto, aby uniknąć płacenia podatku, nie można sprzedać odziedziczonego domu przez 5 lat, licząc od dnia przyjęcia spadku. Zwolnienie od podatku obejmuje także objęte spadkiem pojazdy i maszyny rolnicze oraz części do nich, jeśli w ciągu trzech lat od dnia otrzymania spadku nie sprzedamy ich ani nie podarujemy osobom trzecim.

CO Z ABONAMENTAMI RTV?

Znowelizowane ostatnio przepisy rozszerzyły krąg osób, które są uprawnione do zwolnienia z tak zwanego abonamentu radiowo-telewizyjnego. Osoby dotychczas korzystające ze zwolnienia z opłat to: inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz ich bliesci, osoby otrzymujące stałe zasiłki lub renty socjalne, osoby dotknięte głuchotą oraz te powyżej 75 roku życia. Obecnie uprawnienia przysługują również osobom, które: zaliczone są do pierwszej grupy inwalidzkiej, wykazują znaczny stopień niepełnosprawności, są całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji, pozostają stale lub długotrwał

niedolne do pracy w gospodarstwie rolnym oraz przysługuje im zasiłek pielegnacyjny. Aby skorzystać ze zwolnienia, należy posiadać dokumenty wydane przez odpowiednie organy (komisje lekarskie, ZUS, KRUS), potwierdzające przynależność do jednej z wymienionych powyżej kategorii osób.

WYPowiedZENIE MIESZKANIA

Właściciel kamienicy, w której mieszka lokator, ma prawo wypowiedzieć mu umowę najmu, ale pod warunkiem, że zamierza sam zamieszkać w tym lokalu bądź też zamieszka tam pełnoletni członek jego najbliższej rodziny (np. dziecko, rodzice). Taką umowę właściciel powinien wypowiedzieć na piśmie, na trzy lata naprzód, na koniec miesiąca kalendarzowego. W takim przypadku właściciel nie ma obowiązku zapewnić lokatorowi lokalu zamienneego. Po upływie trzech lat lokator będzie musiał się wyprowadzić, bo w przeciwnym razie właściciel wystąpi do sądu o eksmisję. Dobrze jest jednak obserwować później, czy właściciel rzeczywiście zamieszka w tym lokalu. Gdyby tak się nie stało, wyeksmitowany lokator ma prawo wrócić do tego mieszkania na dotychczasowych warunkach, a właściciel będzie musiał zapłacić mu karę. Można też domagać się, aby właściciel przez rok dopłacał do czynszu w nowym mieszkaniu lokatora (to znaczy różnicę między dawnym czynszem a nowym).

WARTO WIEDZIEĆ

- Nie można sporządzić jednego wspólnego testamentu przez oboje małżonków. Każdy z małżonków musi napisać testament osobno. W dodatku testament musi być napisany osobiście, a nie np. przez poproszonego przedstawiciela. Nie może tego zrobić nawet mąż dla żony, czy żona dla męża.

- Jeżeli spodziewasz się dziecka a jego ojciec nie jest twoim mężem, to jeszcze przed porodem możesz zabezpieczyć przyszłe roszczenia alimentacyjne związane z ustaleniem ojcostwa. Masz prawo domagać się, aby sąd zobowiązał domniemanego ojca do wyłożenia pewnej kwoty na twoje koszty utrzymania przez trzy miesiące w okresie połogu, a także na utrzymanie dziecka przez 3 miesiące po urodzeniu. (js)

HVIEZDY O NÁS

RVBY (19.2.-20.3.)

Bude to rozhodujúce obdobie. Koncom mesiaca sa zlepší tvoj zdravotný stav, čo povzbudí tvoj optimizmus. Tvoja situácia je však zložitá: môžeš dosiahnuť úspech, ale aj neúspech. Bude to závisieť od toho, či vieš doceniť ľudí, ktorí ti chcú pomôcť a zaslúžia si tvoju úctu.

BARAN (21.3.-20.4.)

Nebude to najlepší mesiac. Nevyhneš sa väčším výdavkom, ani menším osobným problémom. Plánované manželstvo by bolo najlepšie odložiť o mesiac či dva. V práci trochu nepríjemnosti spôsobených neopodstatnenou závistou kohosi z podriadených.

BÝK (21.4.-20.5.)

Dobrá nálada ťa neopustí, najmä vďaka dobrým priateľom, ktorí ti pomôžu vyriešiť niektoré problémy. Aj v iných oblastiach to bude dobré obdobie. Čaká ťa šťastie v láske, ak budeš k partnerovi trpezzlivý. Len na zdravie si musíš dať väčší pozor.

BLÍŽENCI (21.5.-21.6.)

Konečne ťa docenia v práci, aj keď finančne to nepocítis. Ale aj tak to bude príjemný mesiac, najmä vďaka srdečnému ovzdušiu v rodine, plnému vzájomného pochopenia. Jedine, na čo musíš dbať, to nepreháňať v práci a neplytvať svojou energiou.

RAK (22.6.-22.7.)

Porozmýšľaj, kým povieš áno, snaž sa predtým lepšie spoznať minulosť osoby, s ktorou chceš spojiť svoj život. Bud opatrný v majetkových otázkach, kedže môžeš dostať nečakane nejaký dar, dedičstvo a pod. V práci sa nudíš nebudeš, najmä pre spory, konflikty a pod.

LEU (23.7.-23.8.)

Volba partnera bola asi správna, uspokojuje tvoje citové potreby, ale aj ambície. Nebud príliš náročný. Práci môžeš naraziť na odpor kolgov a podriadených, vyvolaný tvojou prílišnou rozpínavosťou. Zachovaj pokoj, takt a rozvahu.

PANNA (24.8.-23.9.)

Budeš príliš zaujatý rodinou, ale iné záležitosti na tom neutopia. Nie je vylúčené, že nečakane dostaneš nejaké väčšie peniaze a ak sa odvážiš trochu hazardovať, môžeš vyhrať, a to vysoko. Nezabúdaj však, že šťastie v hre nechodí ruka v ruke s láskou.

UÁHY (24.9.-23.10.)

Ak si nechceš komplikovať život, vyhýbaj sa konfliktom v rodine. V práci konaj rýchle a energicky. Môžeš konečne uskutočniť niečo, čo doteraz narážalo na prekážky, ba aj zvýšiť príjmy a zlepšiť svoje postavenie. Snaž sa však podľa vlastných záujmov vidieť aj problémy iných.

ŠKORPIÓN (24.10.-22.11.)

Vzbuď čísi záujem. Zapáci sa mu tvoja energia, inteligencia a osobné čaro. Vďaka dodatočným príjmom a priaznivým zmenám na pracovisku sa zbavíš finančných ťažkostí. Čakajú ťa sice drobné starosti, ale tie ti pomôžu vyriešiť tvoji blízki.

STRELEC (23.11.-21.12.)

Rob tak, aby si vždy mal istú rezervu, tak v služobných, ako aj finančných záležitostach. Môžeš sa totiž nečakane ocitnúť v situácii, na ktorú nebudeš pripravený. Voči komusi blízkemu potrebuješ viacero taktu a srdečnosti. Nepremyslené konanie môže škodiť vásmu zväzku.

KOZOROŽEC (22.12.-20.1.)

Dni plné energie sa budú striedať s apatiou a ľahostajnosťou. Rovnováhu ti vráti úspešný finančný krok, ktorý ti umožní ďalekosiahle plánovanie. V práci sa veľa zmení na lepšie. Nebude však ľahko získať dôveru osoby, na ktorej ti veľmi záleží. Ani ty nie si jej ľahostajný. Bud trpezzlivý a vyhŕňať.

VODNÁR (21.1.-18.2.)

Opäť získaš vnútornú silu a fyzickú zdatnosť. Doma, v bližšom a ďalšom okolí sa všetko bude vyvíjať k lepšiemu. Na veľa vecí sa začneš pozerať z iného hľadiska, trochu s odstupom, čo ti len prospeje. Môžu ti hrozí finančné ťažkosti, ktoré si neopatrnosťou sám zaviniš. (jš)

NÁŠ TEST

Ctižiadosť aj cez mŕtvoly?

1. Od troch priateľov z mladosti ste dostali pozvanie na ten istý večer. Komu dáte prednosť?

a/ najprominentnejšiemu – 2; b/ najvplyvnejšiemu – 4; c/ tomu, čo vám bol najsympatickejší – 0.

2. Závidíte iným úspech v podnikaní či v poloviči?

a/ nie – 0; b/ občas – 1; c/ dosť často – 3.

3. Keby ste mohli nahliadnúť do svojej budúcnosti, o čo by ste sa najviac zaujímali?

a/ o zdravie – 2; b/ o srdcové záležitosti – 1; c/ o existenčný úspech – 4.

4. Ktoré z týchto zvierat vás najväčšmi fascinuje?

a/ papagáj – 1; b/ pavúk – 3; c/ vlk – 2.

5. Mávate pocit, že vašu prácu správne hodnocujú?

a/ skôr nedoceňujú – 4; b/ asi ma preceňujú – 0; c/ posudzujú ma správne – 2.

6. Ktorý z nasledujúcich pojmov považujete za najvýznamnejší?

a/ moc – 3; b/ rozšafnosť – 1; c/ disciplinovanosť – 2.

7. Skôr, než vsadíte na víťaza, sa náhodou dozviete, že konské dostihy sú zmanipulované. Čo urobíte?

a/ podniknem patričné kroky – 2; b/ využijem to vo svoj prospech – 4; c/ čo ma po tom – 0.

VYHODNOTENIE

3-10 bodov: Zmierne sa s tým, že ste málo ctižiadostivý. Ste už od prírody plachý(á) a súčasne spokojný(á) a vdačný(á) aj za malé úspechy. Občas vás sice škrie, že vás ambicioznejší predbiehajú, no nie natoliko, že by ste svoj postoj zmenili. Kým vám postačí, čo ste dosiahli, môžete ďalej životom kráčať spokojne a v pohode.

11-19 bodov: Ctižiadosť nie je pre vás neznámy pojem, i keď vás neraz stojí obrovské úsilie vypať sa k väčším ambíciam. No keď už ste raz v tom, ste schopný(á) takých výkonov, že prekvapia nielen okolie, ale aj vás. To sa sice stáva iba v takých prípadoch, ktoré považujete za veľmi dôležité. V menej významných si zachovávate skôr chladnú rozvahu a vyrovnaný postoj – chorobná ctižiadosť sa vám totiž z duše protí.

20-29 bodov: Vaša veľká ctižiadosť nie je pre nikoho tajomstvom. Zrejme ste už neraz postrehli, že vás pre túto črtu príliš neobľubujú. V zásade by vám to na ceste nahor nemalo prekážať, ale nebude od veci uvedomiť si, že nie vždy ide všetko ako po masle, podľa plánu. Čo, ak raz budete potrebovať pomoc? Mohlo by sa potom stať, že sa ocípite osihotený(á). Takže si radšej rozvážte, či naozaj chcete ísť „cez mŕtvoly“. (jš)

MENO VEŠTÍ

JOVITA – tajomné, skryté, zahmelené a trochu romantické meno.

Ženy s týmto menom sú celkom originálne. Ich krása a zovňajšok, povaha, temperament a záujmy sú skutočne nevšedné. Jovita je najčastejšie priemerne vysoká budť vysoká, na svoj vek neobvykle vyspelá, múdra a intelligentná. Na všetky otázky dokáže pohotovo odpovedať a na každú situáciu vhodne a rýchlo reagovať. Má veľký zmysel pre humor. Má sangvinickú a v ojedinelych prípadoch aj flegmatickú povahu. Je neobvykle nadaná a už od základnej školy sa veľmi dobre a ľahko učí. Spravidla končí strednú školu a nezriedka aj vysokú. Má sklon k humanitným vedám. Je veľmi schopnou výskumnou a vedeckou pracovníčkou. Nikdy nevzplanie a nedá sa ničím uchvátiť. Nadšenie a eufória sú jej spravidla cudzie. Keď v nej vzplanie iskrička romantizmu, starostlivo to skrýva a ani sama

pred sebou sa k tomu neprizná. Je pokojná, vyrovnaná a v každej situácii sa dokonale ovláda. Má samotársku povahu, z tohto dôvodu nemá príliš veľa priateľov. Známi a priatelia si ju cenia za inteligenciu, múdrost a veľké znalosti, ale na druhej strane sa jej trochu boja, najmä pre ostrý jazyk.

Jovita nemá rada klebety a ohováračky, prázdnne reči, zábavy, ba ani príliš módne a výstredné oblečenie. Keď si môže vybrať, volí radšej samotu. Má rada divadlo, dobrú knihu a klasickú hudbu. Nie každá Jovita sa vydáva. Keď sa však vydá, dostáva za manžela hodne staršieho muža, pokojného, kompromisného a veľkého dobráka. Ich manželstvo je trvalé a stabilné, najmä vďaka miernej, kompromisnej povahe manžela, aj keď v ňom niesť príliš veľkej lásky. Jovita sa dobre stará o domácnosť a deti, ale ich vychováva veľmi prísnie.

Pomerne zriedkavo sa vyskytuje Jovita celkom odlišného typu – rozkošná ženička, trochu ľahkomyselná a zvodená žalostnica. (jš)

Prišla žena k advokátovi:

- Mám taký dojem, pán doktor, že môj manžel nechce žiť so mnou v spoľočnej domácnosti.
- Prečo si to myslíte?
- Nebol už tri roky doma.

- Spoľahlivý zdroj príjmov na päť, - pýta sa Jožko, ktorý lústi krížovku.

- Práca, - odpovedá babička.
- Radšej napíš fuška, - radí otec.

Učiteľka sa ponosuje rodičom malého Petra:

- Váš syn je najnedisciplinovanejším žiakom v triede. Nedá sa s ním vydržať! A najhoršie je to, že ani raz nechýbal!

Úradník v poštovni sa pýta pána Nováka:

- Ako vysoko si chcete nechať pojistí rodinný dom?

- Samozrejme až po strechu!

- Slečna, mohli by ste mi poradiť? Vyznáte sa v detských kočíkoch?

- Akoby nie, ved som v nich dva roky sama jazdila!

Pán Emil si ide do kúpeľne vypraf košeľu. Žena mu vrvá:

- A daj si na tom záležat! Nech ľudia zasa nerozprávajú, že ti ani košeľu poriadne nevypriem!

- Ryba, ktorú som si včera u vás kúpila, nebola čerstvá, - sfažuje sa zákazníčka v obchode.

- To nie je možné, - čuduje sa predavačka, - ved bola priamo z mora.

- V takom prípade odtiaľ asi prišla pešo.

Prišiel istý muž k hodinárovi a pýta sa:

- Nekúpili by ste si súčiastky do stodávnych hodín? Mám toho doma celú fúru.

- A o čo by šlo?

- O piesok do presýpacích hodín.

- Chcel by som vidieť dajaké lacné, ale pekné a trvanlivé topánky, - požaduje zákazník.

- Ja tiež, - znie pohotová odpoveď.

SNÁR

Veríte snom? Nie? Ani my neveríme, ale predsa každý z nás sa niekedy pozrie do snára, aj keď to pokladá za predsudok našich babičiek. Je to predsa zábava. A čo, keď sa vám dobrý sen splní? Tak teda, keď sa vám snívá:

- Handry, zbierať ich – namáhavou prácou dosiahneš blahobyt; nosiť – upadneš do biedy; podávať – urobíš poriadok doma; kupovať – zle špekuluješ; prať – zhromažduješ všetko potrebné; odhadzovať – si nerozvážny.
- Herec alebo herečka – budeš mať veľké výdavky.
- Hladovanie – dostaneš od niekoho peniaze.

- Hluchota – počuješ niečo nepríjemné.
- Hmyz, lietajúci – utrpíš menšiu stratu; štípajúci – niekto ťa podvedie; blchy a šváby – zlí ľudia sa usilujú o tvoru skazu.

- Hodinár – dostaneš nejakú zákazku.
- Hodinky bijúce – príjemná správa; stojacé – čas sú peniaze pre teba; zlaté – niekto ťa okradne; naťahovať ich – schôdzka; rozbité – pohrdanie; zastavené – smrt.

- Hodváb – dostaneš pozvánku na slávnosť alebo hostinu.

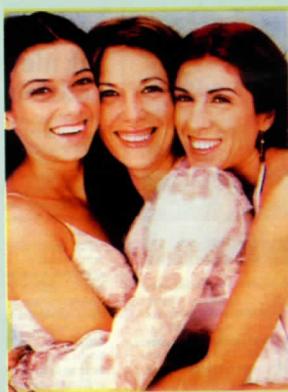
- Hojdací koník – budeš mať radosť zo svojich detí.

- Holohlavosť – stratíš priateľa alebo príbuzného.

- Holub na streche – príjemné posolstvo; lietajúci – zažiješ radosť; chýtať ho – strata, sklamanie; kŕmiť ho – budeš pôsobiť v dobročinnosti.

- Horúčka – spokojnosť a bohatstvo.

- Horčicové semeno – s radosťou budeš plniť svoje povinnosti. (jš)

DCÉRY PARADAJKY. - Asereje, ja de je de jebe tude jebere sebiunouba majabi an de buci an de buididipi – kto by nepo-

znal tento nezrozumiteľný refrén, akúsi miešaninu španielskeho a anglického jayka, ktorý má na svedomí španielska skupina Las Ketchup (na snímke)? Pesnička, ktorá sa v lete minulého roka stala veľkým svetovým hitom, rozpráva o Diegovi, mladom Cigánovi, ktorý láme srdcia všetkým dievčatám, miluje tanec a je veľký fanúšik rapu a hip-hopu. Interpretkami pesničky sú tri španielske sestry – Pilar (21), Lola (22) a Lucia (20), dcéry flamengového gitaristu s menom „Tomat“ (paradajka) a súčasne členky skupiny Las Ketchup, ktorá svojím hitom ASEREJÉ „prevalcovala“ celú Európu. Úspech ich hitu by zrejme neboli taký veľký nebyť tanca, ktorý „dcéry paradajky“ počas spievania predvádzajú na javisku a nahrali ho aj na teledisku. To vlastne preto sa hovorí, že ide o novú Macarenu, tanec, ktorý sa pred niekoľkými rokmi tancoval na diskotékach po celom svete.

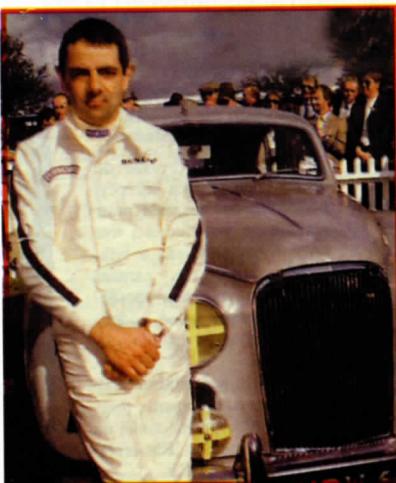
ČAS SÚ PENIAZE, a to veľmi veľké peniaze! Tieto vreckové hodinky z číreho zlata (na snímke) boli vystavené na predaj v odbočke slávneho aukčného domu Sotheby's vo Švajčiarsku. Prekrásny chronometer vyrobený v roku 1815 stvorili vo firme Breguet a synovia. Očakávalo sa, že tento zázrak" sa predá minimálne za 160 tisíc eur a predali ho za 265 tisíc! Meno kupca agentúra neuverejnila.

PRESPALA 115. NARODENINY. Svoje 115. narodeniny oslávila v novembri minulého roka Japonka Kamato Hongová (na snímke), ktorá je oficiálne uznávaná za najstaršieho žijúceho človeka na svete. Bohužiaľ jubilantka svoje narodeniny prespala. Babička má totiž zvyk, že spí dva dni a nasledujúce dva dni bdie. Hoci už nevstáva z posteľe a má problémy so sluchom, lekári a jej rodina zhodne tvrdia, že vzhľadom na svoj vysoký vek má vynikajúci zdravotný stav. Lúbi sa tiež rozprávať s členmi rodiny, spievať a všetkých udivuje najmä majstrovským zvládnutím obľúbeného japonského umenia „tanec rúk.“

FANÚŠIKOVIA HARRYHO POTTERA POSMUTNELI. Oblubnený anglický herec Richard Harris, ktorého poznajú predovšetkým milovníci filmu o príhodách Harryho Pottera, kde stvárnil postavu profesora Dumbledora (na snímke), sa dostal do nemocnice. Hoci Harrisovi už predtým liečili zhoubný nádor, jeho zdravotný stav sa po operácii natoľko zlepšil, že mohol zahrať v druhej časti filmu. Hovorkyňa herca Sharon Thomasová všetkých ubezpečuje, že herec už onedlho opustí nemocničné mury a zahrá aj v tretej časti príhod o Harry Potterovi. Poznamenajme, že herec, ktorý mal v tomto roku osláviť 70-rokov nečakane zomrel.

TELEDISK AŽ PO 21. 00 HOD. Poľudňána americká speváčka Christina Aguilera (na snímke) má problémy s cenzúrou. Jej teledisk s pesničkou *Dirty*, ktorá promuje nový album *Stripped*, uznalo vedenie britskej televízie Channel Four za príliš brutálny, takže šéfovia stanice rozhodli, že ho nemožno emitovať pred 21. 00 hod. V tekledisku skúpo oblečená Christina o.i. boksuje v pätiarskom ringu.

CHLAPČEK ZA 6300 EÚR. - Chcete mať syna? Nech sa páči, - hovorí svojim klientom profesor Frank Comhaire z univerzitnej nemocnice v Gente. Belgickí lekári, ktorí využívajú pomoc americkej spoločnosti z Virgínie najskôr oddelujú mužské a ženské chromozómy, po čom roba umelé oploďenie. Celá operácia stojí 6300 eúr, ale záruku, že sa pohlavie dieťaťa bude zhodovať s priami rodicov, neposkytuju. Šance na chlapca sú však pomerne vysoké, 73 percent a na dievčatko dokonca 88 %!

MR. BEAN PRETEKÁROM. Populárny anglický komik Rowan Atkinson (na snímke), ktorý s úspechom stváraje postavu Mr. Beana, obfubuje automobilové preteky. V rodnej Veľkej Británii má dokonca veľký ranč s pretekárskym okruhom a v príse strážených garázach úctyhodnú zbierku pretekárskych strojov. Herec patrí totiž do prestížneho klubu Aston Martin, v ktorom sú majitelia týchto historických limuzín. Kedže Rowana zaujíma jazda na pretekárskych automobiloch, na rozdiel od iných členov klubu ich nedrží nečinné v garáži. – Najväčšiu radosť, - hovorí, - mám z jazdy autom, najmä pretekárskym. Súčasne však priznal, že niekoľko z nich už rozobil, ale svojej záľuby sa napriek tomu nevzdáva. Jeho manželka Sunetra Satyrová a deti Lilly a Benjamin si už museli zvyknúť, že ich otec každú voľnú chvíľu tráví v garáži alebo dielni a nie doma. (pk)

Čestní hostia

Farár K. Koniorczyk požehnáva oblátky

Belianski žiaci v betlehemskej scénke

Krajania sa navzájom delia oblátkami

OBLÁTKOVÉ STRETNUTIE V NOVEJ BELEŽ

Foto: A. Klukošovská

Koncertuje rodinná dychovka Cervásovcov

Kto chcel, mohol si zatancovať

Zhromaždení pozorne sledujú kultúrny program

Aj kuchárky si musia zajest'

Krempašská mládež v scénke s jaslickami. Foto: J. Bryja

DRUKARNIA
TOWARZYSTWA SŁOWAKÓW W POLSCE

*Zrealizujemy
Twoje
Pomysły i ...
nie zapłacisz wiele.*

31-150 Kraków, ul. św. Filipa 7
tel./fax (012) 634 11 27, 632 66 04

Oferujemy: jedno- i wielobarwne druki wysokiej jakości do formatu A2, skład komputerowy, kompleksowe opracowanie prac, prace introligatorskie, wydawnictwa i inne

WYDAWNICTWO TOWARZYSTWA SŁOWAKÓW W POLSCE poleca do nabycia następujące publikacje:

- Almanach, *Słowacy w Polsce cz.III*, (rocznik), Kraków 1995 10,00 zł
Almanach, *Słowacy w Polsce cz.VI*, (rocznik), Kraków 1999 10,00 zł
Almanach, *Słowacy w Polsce cz.VII*, (rocznik), Kraków 2000 10,00 zł
J. Ciągwa, J. Szpernoga,
Słowacy w Powstaniu Warszawskim, Kraków 1994 8,00 zł
Zbigniew Tobjański, *Czesi w Polsce*, Kraków 1994 10,00 zł
J. Ciągwa, *Dzieje i współczesność Jurgowa*, Kraków 1996 10,00 zł
H. Homza, St. A. Sroka,
Štúdie z dejín stredovekého Spiša, Kraków 1998 11,00 zł
Miejsce w zdarzeniu antologia współczesnych opowiadań słowackich, Kraków 1998 12,00 zł
Vlastimil Kovalčík, *klucz Światła wybór poezji*,
Kraków 1998 13,00 zł
Pavol Országh Hviezdoslav, *Deti Prometeusa*, Kraków 1999 20,00 zł
Miasta i Miejsca, Mestá a Miestá, Kraków 2001,
II polsko-słowackie spotkania poetów 10,00 zł
Antologia współczesnej poezji słowackiej, Kraków 2002,
w przekładach Bohdana Urbankowskiego 15,00 zł
Julian Kwiek, *Z dziejów mniejszości słowackiej na Spiszu i Orawie w latach 1945–1957*, Kraków 2002 10,00 zł

Biuro Zarządu Głównego TSP, ul. św. Filipa 7, 31-150 Kraków
tel.: 632-66-04 tel./fax: 634-11-27 NIP: 676-01-12-788

e-mail: zg@tsp.org.pl

nr konta: Bank PKO S.A. III/O Kraków 10701193 -2017-2221-0100